

1960

- Την περίοδο 1955-1977 αποδημούν 1.236.290 άτομα. Υπερτερούν οι άντρες (58,7%) και οι ηλικίες 15-44 ετών (81,7%). Οι περισσότεροι μετανάστες προέρχονται από τη Β. Ελλάδα και ακολουθούν τα νησιά και η Νότια Ελλάδα. Πηγές του κύριου όγκου της αποδημίας είναι η Μακεδονία, η περιφέρεια της πρωτεύουσας και η Πελοπόννησος. Την περίοδο 1960-1973 το μεταναστευτικό ρεύμα κατευθύνεται κυρίως προς τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης με τους περισσότερους προς την Δυτ. Γερμανία και κατά δεύτερο λόγο προς τη Σουηδία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ολλανδία.
- Η έναρξη της δεκαετίας αποτελεί μια όαση δημιουργικότητας. Από τη μια η έκρηξη της τεχνολογίας με την κούρσα του εξωτερικού διαστήματος (προσελήνωση) και από την άλλη η εξόρμηση στο εσωτερικό διάστημα (παραισθησιογόνα, αντικουλτούρα, ανατολικός μυστικισμός, αναβίωση της μαγείας), λαμβάνουν μυθικές διαστάσεις. Τα παιδιά που γεννήθηκαν στην Κατοχή και λίγο πριν, ενηλικιώνονται και εμφανίζουν διαφοροποιημένους στόχους σε σχέση με τους μεγαλύτερους. Δεν είναι καρτερικά, απαιτούν, βάζουν όρους στους γονείς, αμφισβητούν την αυθεντία τους, καυγαδίζουν μαζί τους και πετυχαίνουν αυτό που θέλουν.
- Ολυμπιακοί αγώνες της Ρώμης: Ο διάδοχος Κωνσταντίνος και οι Οδυσσέας Εскиτζόγλου και Γεώργιος Ζαΐμης κατακτούν χρυσό μετάλλιο στην ιστιοπλοΐα, στην κατηγορία «Ντράγκον».
- Ο πρωθυπουργός Κων. Καραμανλής εγκαινιάζει το *Καυτατζόγλειο στάδιο* στη Θεσσαλονίκη.
- Υπογράφεται σύμβαση για την ίδρυση εργοστασίου αλουμινίου μεταξύ του ελληνικού Δημοσίου και του οίκου Νιάρχου.
- Εγκαινιάζεται το νέο Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο στη Μεσογείων Αττικής (Γεώργιος Γεννηματάς), δυναμικότητας 450 κλινών.
- Ο πρώτος τηλεοπτικός σταθμός της χώρας εκπέμπει την 3η Σεπτεμβρίου στις 8 το βράδυ από στούντιο εγκατεστημένο στο περίπτερο της ΔΕΗ στο χώρο της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης. Τα εγκαίνια γίνονται από τον πρωθυπουργό Κων. Καραμανλή και οι εκπομπές έχουν διάρκεια τρεις εβδομάδες, ενώ η εμβέλεια είναι μόλις 45 χιλιόμετρα γύρω από τη Θεσσαλονίκη. Για την εγκατάσταση και λειτουργία του σταθμού βοηθούν με μηχανήματα η *Philips*, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, το μαιευτήριο «*Αλεξάνδρα*» και ο σταθμός τηλεόρασης της αμερικανικής βάσης του Ηρακλείου Κρήτης.
- Πραγματοποιείται το τέταρτο διεθνές συνέδριο αισθητικής στην Αθήνα. Διοργανώνονται αναδρομικές εκθέσεις των ζωγράφων Σ. Παπαλουκά στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών και Γ. Μπουζιάνη στην αίθουσα του Φιλολογικού Συλλόγου «*Παρνασσός*».
- Εγκαινιάζεται η Διεθνής Έκθεση Κινηματογράφου στο Ζάππειο Μέγαρο.
- Ο Παύλος Ζάννας και ο Λίνος Πολίτης της εταιρείας «*Τέχνη*» της Θεσσαλονίκης, θέτουν τα θεμέλια της «*Εβδομάδας Κινηματογράφου*».
- Η Κατίνα Παξινού συνεργάζεται με τον Λούκινο Βισκόντι στην ταινία «*Ο Ρόκο και τ' αδέρφια του*».
- Γυρίζεται η ταινία «*Ποτέ την Κυριακή*» («*Τα παιδιά του Πειραιά*») από το Ζυλ Ντασέν με τη Μελίνα Μερκούρη.
- Ο Αλέκος Σακελλάριος γυρίζει την ταινία «*Τα κίτρινα γάντια*» με τους Νίκο Σταυρίδη, Γιάννη Γκιωνάκη, Μάρω Κοντού κ.ά.
- Γυρίζεται η ταινία «*Το κοροϊδάκι της δεσποινίδος*» με τη Τζένη Καρέζη και το Ντίνο Ηλιόπουλο.
- Γυρίζεται η ταινία του Ντίνου Δημόπουλου «*Μανταλένα*» με πρωταγωνίστρια την Αλίκη Βουγιουκλάκη η οποία τιμάται με το βραβείο ερμηνείας στο Α' Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης.

- Γυρίζεται η ταινία «*Μακρυκωσταίοι και Κοντογιώργηδες*» με τον Κώστα Χατζηχρήστο.
- Ο Νίκος Κούνδουρος γυρίζει την ταινία «*Το ποτάμι*».
- Ο Μ. Θεοδωράκης επιστρέφει στην Ελλάδα. Έχει ήδη μελοποιήσει τον *Επιτάφιο* του Γιάννη Ρίτσου και μελοποιεί το *Άξιον Εστί* του Οδυσσέα Ελύτη, που σηματοδοτεί την στροφή του προς το λαϊκό τραγούδι.
- Ο Γιάννης Χρήστου εγκαθίσταται μόνιμα στην Ελλάδα. Εγκαταλείπει τη σειραϊκή τεχνική και αναπτύσσει τη ορθολογική επεξεργασία ενός νέου μουσικού συστήματος που παρουσιάζει για πρώτη φορά στις Μετατροπές.
- Η Μαρία Κάλας ερμηνεύει τη *Νόρμα* στην Επίδαυρο.
- Ανεβαίνει στο θέατρο «*Δωδέκατη Αυλαία*» το έργο *Το προξενιό της Αντιγόνης* του Βασίλη Ζιώγα.
- Μεταφέρονται τα οστά του ποιητή Ανδρέα Κάλβου και της συζύγου του στη Ζάκυνθο.
- Η Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ δημοσιεύει το έργο της «*Έρευνες για τη διοίκηση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας τον 9ο και 10ο αιώνα*».
- Κώστας Κοτζιάς: *Γαλαρία Νο 7 (μυθιστόρημα)*.
- Γιώργος Χειμωνάς: *Πεισίστρατος (διήγημα)*.
- Σπύρος Πλασκοβίτης: *Το φράγμα*.
- Νίκος Καχτίσης: *Η μορφάσχημη, Ενύπνιο*.
- Αλέξης Ζακυνθινός: *Ο στρατιώτης (ποιήματα)*.
- Γιάννης Νεγρεπόντης: *Καθημαγμένοι (ποιήματα)*.
- Οδυσσέας Ελύτης: *Έξη και μία τύψεις για τον ουρανό*.
- Γ. Σκαρίμπας *Μαθητευόμενη των τακουινιών (τρεις νουβέλες)*.
- Στρατής Τσίρκας: *Η Λέσχη* (το πρώτο βιβλίο από την τριλογία *Ακυβέρνητες πολιτείες*).
- Γεννιέται στο Ηράκλειο Κρήτης ο λαϊκός τραγουδιστής Μανώλης Ληδάκης.
- Γεννιέται στις Σέρρες η τραγουδίστρια Ελένη Κούκα.
- Πεθαίνει ο αρχιμουσικός και συνθέτης Δημήτρης Μητρόπουλος (γ. 1896).
- Πεθαίνει ο πεζογράφος Μ. Καραγάτσης (γ. 1908).
- Πεθαίνει ο δημοφιλής ηθοποιός Βασίλης Λογοθετίδης (γ. 1898).

19 Ιανουαρίου 1960

Κυπριακό: Συγκαλείται διάσκεψη στο Λονδίνο για τις βρετανικές βάσεις η οποία οδηγείται σε ναυάγιο.

22 Ιανουαρίου 1960

Το Φιλελεύθερο Κόμμα και η ΕΔΑ υποστηρίζουν στη Βουλή πρόταση για τη χορήγηση σύνταξης στους αγρότες. Η πρόταση απορρίπτεται ως συνταγματικώς απαράδεκτη.

21 Μαρτίου 1960

Αρχίζουν επίσημες διαπραγματεύσεις για την σύνδεση της Ελλάδας με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ).

5 Απριλίου 1960

Δικάζονται 14 στελέχη του ΚΚΕ στο διαρκές στρατοδικείο Αθηνών με την κατηγορία της κατασκοπείας.

3 Μαΐου 1960

Ιδρύεται η *Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών*, στην οποία συμμετέχουν το Ηνωμένο Βασίλειο, η Σουηδία, η Νορβηγία, η Δανία, η Αυστρία, η Ελβετία και η Πορτογαλία. Οι χώρες αυτές απορρίπτουν για διαφορετικούς λόγους τη συμμετοχή τους στην ίδρυση της ΕΟΚ, κυρίως όμως διότι δε θέλουν ή δε μπορούν να παραχωρήσουν κυριαρχικά δικαιώματα που συνεπάγεται η ίδρυση των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

19 προς 20 Μαΐου 1960

Έξι κατηγορούμενοι από τα στελέχη του ΚΚΕ καταδικάζονται σε ισόβια.

27 Μαΐου 1960

Στην Τουρκία ο στρατηγός Τζεμάλ Γκιουρσέλ ανατρέπει με πραξικόπημα τον εκλεγμένο πρόεδρο Τζελάλ Μπαγιάρ και τον πρωθυπουργό Αντνάν Μεντερές.

7 Ιουνίου 1960

Ο Αιγύπτιος Πρόεδρος Γκαμάλ Αμπτέλ Νάσερ επισκέπτεται επίσημα την Αθήνα.

24 Ιουνίου 1960

Διαλύεται η βαλκανική συμμαχία του 1954 μεταξύ Ελλάδας, Γιουγκοσλαβίας και Τουρκίας.

30 Ιουνίου 1960

Ο Κ. Καραμανλής επισκέπτεται ανεπίσημα το Βελιγράδι.

11-13 Ιουλίου 1960

Ο Κ. Καραμανλής επισκέπτεται επίσημα το Παρίσι και συνομιλεί με τον Πρόεδρο Ντε Γκωλ. Η Ελλάδα προωθεί τη σύνδεσή της με την ΕΟΚ και βελτιώνει προοδευτικά τη θέση της στο δυτικοευρωπαϊκό χώρο μέσα από τις προσωπικές επαφές του Έλληνα πρωθυπουργού. Ταυτόχρονα αίρει προοδευτικά τη μονοδιάστατη εξάρτησή της από τις Ηνωμένες Πολιτείες, ιδιαίτερα έντονη στα πρώτα μεταπολεμικά και μετεμφυλιακά χρόνια.

31 Ιουλίου 1960

Διενεργούνται στην Κύπρο οι πρώτες εκλογές για τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

15 Αυγούστου 1960

Τα μεσάνυχτα **ανακηρύσσεται η ανεξαρτησία της Κυπριακής Δημοκρατίας**. Πρόεδρος αναλαμβάνει ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος, με αντιπρόεδρο τον τουρκοκύπριο Κιουτσούκ.

27 Αυγούστου 1960

Υπογράφεται συμφωνία μεταξύ του Ελληνικού δημοσίου και της γαλλικής εταιρείας *Πεσινέ* για τη δημιουργία εργοστασίου αλουμίνιας.

17 Σεπτεμβρίου 1960

Η Κύπρος γίνεται μέλος του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ).

18 Οκτωβρίου 1960

Κατατίθεται στη Βουλή νομοσχέδιο για την ασφάλιση των αγροτών. Το νομοσχέδιο προβλέπει τη συνταξιοδότηση των αγροτών από την 1η Ιουλίου 1962, μετά την συμπλήρωση του 65ου έτους της ηλικίας τους.

22 Οκτωβρίου 1960

Η Ελλάδα γιορτάζει το χιλιοστό πλοίο που εγγράφεται στο νηολόγιό της, και καταλαμβάνει την ενδέκατη θέση στην παγκόσμια κατάταξη.

29 Οκτωβρίου 1960

Ο Γρίβας ιδρύει την «*Κίνηση Εθνικής Αναδημιουργίας*».

30 Οκτωβρίου 1960

Τίθεται σε λειτουργία η πρώτη μονάδα του υδροηλεκτρικού εργοστασίου του Ταυρωπού.

Νοέμβριος 1960

Ο Δήμαρχος του Δυτ. Βερολίνου και μετέπειτα Καγκελάριος της Δυτ. Γερμανίας Βίλι Μπράντ, επισκέπτεται επίσημα την Αθήνα.

6 Νοεμβρίου 1960

Πραγματοποιούνται τα εγκαίνια της πρώτης γεώτρησης για άντληση πετρελαίου στη Νέα Ορεστιάδα.

1 Δεκεμβρίου 1960

Πραγματοποιείται στην Αθήνα συγκέντρωση απεργών οικοδόμων για το ασφαλιστικό. Η αστυνομία συγκρούεται με τους απεργούς και τα επεισόδια παίρνουν μεγάλες διαστάσεις με πρωτοφανείς βιαιότητες, τραυματισμούς και συλλήψεις.

26 Δεκεμβρίου 1960

Ο Πατριάρχης Πασών των Ρωσίων Αλέξιος επισκέπτεται την Αθήνα και προτείνει την ένωση των Ορθοδόξων Εκκλησιών.

1961

- Ο πληθυσμός των χώρας ανέρχεται στους 8.388.553 κατοίκους εκ των οποίων 4.091.894 άρρενες και 4.296.659 θήλεις. Για πρώτη φορά ο αστικός πληθυσμός (43,3%) εξισώνεται με τον αγροτικό (43,8%) έναντι 12,9% του ημιαστικού πληθυσμού. Ο ρυθμός αύξησης της αμοιβής εργασίας αρχίζει να ξεπερνάει τον ρυθμό αύξησης του κατά κεφαλήν βιομηχανικού προϊόντος. Για πρώτη φορά επίσης, το βιομηχανικής προέλευσης ακαθάριστο εθνικό προϊόν ξεπερνάει το αντίστοιχο προϊόν αγροτικής προέλευσης. Η αξία των εισαγόμενων επενδυτικών προϊόντων υπερβαίνει αυτής των εισαγόμενων βιομηχανικών καταναλωτικών αγαθών.
- Ο Κων. Καραμανλής επισκέπτεται επίσημα την Ουάσιγκτον συνοδευόμενος από την σύζυγό του Αμαλία, το γένος Αναστασίου Κανελλόπουλου, ανιψιά του Παν. Κανελλόπουλου. Νέα, ωραία και μορφωμένη, με προφίλ αρχαίας κόρης έρχεται σε αντιπαράσταση με την σύζυγο του Προέδρου των ΗΠΑ Τζον Φ. Κένεντι, Τζάκι και ο φωτογραφικός φακός τις ερωτεύεται για την ομορφιά και την κομψότητά τους.
- Εγκαινιάζεται το νέο τουριστικό ξενοδοχείο της Πάρνηθας «*Μον Παρνές*».
- Τρομακτική θεομηνία πλήττει το Νοέμβριο τη Δυτική Αττική με αποτέλεσμα 31 νεκρούς και 3.000 άστεγους. Ακολουθούν μεγάλες πλημμύρες στην Αθήνα με 43 νεκρούς.
- Αρχίζει τη λειτουργία του ο ερευνητικός πυρηνικός αντιδραστήρας του *Κέντρου Πυρηνικών Ερευνών Δημόκριτος*.
- Εγείρεται το Τείχος του Βερολίνου, η χαρακτηριστικότερη εκδήλωση του μεταπολεμικού ευρωπαϊκού διχασμού και του πανίσχυρου διπόλου Ανατολής – Δύσης.
- Η Γαλλική Αρχαιολογική Υπηρεσία αρχίζει ανασκαφές του νεολιθικού οικισμού στο Ντικίλι Τας, κοντά στους Φιλίππους.
- Ανασκάπτεται η «*οικία του Μενάνδρου*» στη Λέσβο, ρωμαϊκή οικία του 3ου μ.Χ. αιώνα, με ψηφιδωτές παραστάσεις του κλασικού θεατρικού κωμικού συγγραφέα Μενάνδρου και των Επτά Μουσών. Οι ανασκαφές διαρκούν μέχρι το 1963.
- Ανακαλύπτονται κρανία και εργαλεία προϊστορικής εποχής στο σπήλαιο «*Αλεπότρυπα*» της Μάνης.
- Εγκαινιάζεται έκθεση έργων του Θεόφιλου στο Λονδίνο.
- Ανοίγουν η *Πινακοθήκη Ιωαννίνων* και η *Πινακοθήκη Ιερού Ιδρύματος Ευαγγελιστρίας Τήνου*.
- Ο Μάνος Χατζιδάκης βραβεύεται με το Όσκαρ μουσικής για το τραγούδι «*Τα παιδιά του Πειραιά*» στην ταινία του Ζυλ Ντασέν «*Ποτέ την Κυριακή*», το οποίο συμπεριλαμβάνεται στα δέκα εμπορικότερα τραγούδια του 20ου αιώνα.
- Το καλοκαίρι η Μαρία Κάλας πραγματοποιεί την τελευταία επίσημη εμφάνισή της στην Ελλάδα, ως *Μήδεια* στην ομώνυμη όπερα του Κερουμπίνι στην Επίδαυρο.
- Ο Βασίλης Μάρος γυρίζει την ταινία «*Η τραγωδία του Αιγαίου*».
- Γυρίζεται το κοινωνικό αισθηματικό δράμα «*Ο κατήφορος*» του Γιάννη Δαλιανίδη με πρωταγωνιστές το Νίκο Κούρκουλο και την πρωτοεμφανιζόμενη Ζωή Λάσκαρη. Η ταινία έρχεται πρώτη σε εισπράξεις με 161.331 εισιτήρια.
- Γυρίζεται η ταινία «*Συνοικία το όνειρο*» του Αλέκου Αλεξανδράκη σε σενάριο του Τάσου Λειβαδίτη.
- Γυρίζεται η ταινία «*Η Αλίκη στο ναυτικό*» με την Αλίκη Βουγιουκλάκη, το Λάμπρο Κωνσταντάρρα, το Δημήτρη Παπαμιχαήλ κ.ά.
- Ιδρύεται το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος στη Θεσσαλονίκη με την επωνυμία «*Οργανισμός Θεάτρου Βορείου Ελλάδος*».
- Δημιουργείται η θιασαρχική τριάδα Βασίλη Αυλωνίτη, Γεωργίας Βασιλειάδου και Νίκου Ρίζου σημειώνοντας μεγάλη επιτυχία.

- Αντώνης Σαμαράκης: *Αρνούμαι*.
- Γ. Καζαντζάκης: *Αναφορά στο Γκρέκο*.
- Βασίλης Βασιλικός: *Το φύλλο, Το πηγάδι, Τ' αγγέλιασμα (τριλογία)*.
- Σπύρος Πλασκοβίτης: *Το φράγμα*.
- Γεννιέται ο μουσικοσυνθέτης και τραγουδιστής Στέφανος Κορκολής.
- Πεθαίνει ο ιστορικός, πολιτικός, νομικός και κοινωνιολόγος Γιάννης Κορδάτος (γ. 1891).

11 Φεβρουαρίου 1961

Βουλευτές προερχόμενοι από τέσσερα σχήματα – το Φιλελεύθερο Δημοκρατικό Κόμμα του Γ. Παπανδρέου, η Νέα Πολιτική Κίνηση (στην οποία μετέχει πλέον και ο Κ. Μητσοτάκης), το Κόμμα Αγροτών και Εργαζομένων του Μπαλτατζή και οι Ανεξάρτητοι Φιλελεύθεροι της Βορ. Ελλάδας – συμπύσσονται στο Δημοκρατικό Κέντρο – Αγροτική Φιλελεύθερη Ένωση, υπό την προεδρία του Γ. Παπανδρέου ο οποίος θα περιβάλλεται «*υπό πολιτικού συμβουλίου αποφασιστικής αρμοδιότητας*».

13 Φεβρουαρίου 1961

Καραμανλής και Αβέρωφ επισκέπτονται το Λονδίνο.

12-16 Απριλίου 1961

Ο Κων. Καραμανλής επισκέπτεται επίσημα τον Καναδά.

17-30 Απριλίου 1961

Ακολουθεί επίσημη επίσκεψη του Κων. Καραμανλή στην Ουάσιγκτον όπου συναντά τον Πρόεδρο Τζον Φ. Κένεντι.

1 Μαΐου 1961

Εργαζόμενοι σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη συγκρούονται με την αστυνομία κατά τον εορτασμό της Πρωτομαγιάς.

9 Μαΐου 1961

Σε ένδειξη καλής θέλησης μετά την επίλυση του Κυπριακού, ο βρετανός Νόελ Μπέικερ προτείνει να επιστραφούν στην Ελλάδα τα Ελγίνεια Μάρμαρα του Παρθενώνα. Ο βρετανός πρωθυπουργός Μακμίλαν συμφωνεί, διευκρινίζοντας, όμως, ότι το θέμα δεν είναι απλό.

9 Ιουλίου 1961

Υπογράφεται στην Αθήνα η συμφωνία σύνδεσης Ελλάδας – ΕΟΚ που έχει σκοπό να δημιουργήσει τις οικονομικές προϋποθέσεις για την προσχώρηση της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Η συμφωνία προβλέπει την πλήρη ένταξη το 1984.

31 Ιουλίου 1961

Η Ιρλανδία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Αύγουστος 1961

Στο 8ο Συνέδριο του ΚΚΕ παίρνουν σαφή μορφή οι τάσεις για ουσιαστικό πολιτικό παροπλισμό του ΚΚΕ και ανάδειξη της ΕΔΑ σε φορέα της Ελληνικής Μαρξιστικής Αριστεράς και αυτονομημένο κέντρο πολιτικών αποφάσεων. Κύριοι εκφραστές αυτών των απόψεων είναι ο πρόεδρος της ΕΔΑ Γ. Πασαλίδης, ο Ηλίας Ηλιού και ο Σταύρος Ηλιόπουλος.

9 Αυγούστου 1961

Η Δανία υποβάλλει επίσης αίτηση προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

10 Αυγούστου 1961

Μετά την Ιρλανδία και τη Δανία, το Ηνωμένο Βασίλειο υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

18 Αυγούστου 1961

Ο Α. Παπανδρέου αποδέχεται πρόταση του Κων. Καραμανλή και αναλαμβάνει πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Κέντρου Οικονομικών Ερευνών. Διορίζεται επίσης Σύμβουλος της Τράπεζας της Ελλάδος.

17 Σεπτεμβρίου 1961

Οι πραξικοπηματίες της Άγκυρας θανατώνουν με απαγχονισμό τον πρωθυπουργό Αντάν Μεντερές και τον υπουργό εξωτερικών Φατίν Ζουρλού, οι οποίοι βρέθηκαν ένοχοι για πολλά

αδικήματα μεταξύ των οποίων και του προγκρόμ της ελληνικής παροικίας στην Κωνσταντινούπολη το 1955.

19 Σεπτεμβρίου 1961

Το Υπουργικό Συμβούλιο υπό τον Κων. Καραμανλή συνεδριάζει και επικυρώνει τυπικά την ειλημμένη απόφαση του πρωθυπουργού για πρόωρη διάλυση της Βουλής και προκήρυξη εκλογών. Στις 9μ.μ. τα εκτός ΕΡΕ και ΕΔΑ υφιστάμενα πολιτικά σχήματα καθώς και αρκετοί επώνυμοι ανεξάρτητοι – πλην του Μαρκεζίνη – αποφασίζουν τη συσπείρωσή τους σε ενιαίο κόμμα υπό την προεδρία του Γ. Παπανδρέου με το όνομα «Ένωσις Κέντρου» (ΕΚ). Στη Διοικούσα Επιτροπή συμμετέχουν οι Γ. Αθανασιάδης – Νόβας, Π. Κατσώτας, Σ. Κωστόπουλος, Α. Μπαλατζής, Σ. Παπαπολίτης, Στ. Στεφανόπουλος και Ηλ. Τσιριμώκος.

Η ίδρυση της ΕΚ έχει σχέση με την αξίωση ενός σταδιακά αστικοποιούμενου λαού με ανερχόμενο βιοτικό επίπεδο να διευρύνει τις πολιτικές του ελευθερίες και να απαλλαγεί από το ασφυκτικό πολιτικό πλαίσιο της πρώτης μετεμφυλιακής περιόδου.

20 Σεπτεμβρίου 1961

Διαλύεται η Βουλή και προκηρύσσονται εκλογές για τις 29 Οκτωβρίου. Διορίζεται υπηρεσιακή κυβέρνηση υπό τον Κων. Δόβα.

24-30 Σεπτεμβρίου 1961

Πραγματοποιείται στη Ρόδο πανορθόδοξη διάσκεψη δώδεκα πατριαρχείων και εκκλησιών.

1 Οκτωβρίου 1961

Ο Κων. Καραμανλής προβαίνει σε μια ασυνήθιστη κίνηση στήριξης του Γ. Παπανδρέου απευθυνόμενος προς όσους παρακολουθούν τη μεγάλη προεκλογική συγκέντρωση της ΕΡΕ στη Θεσσαλονίκη: «Όσοι εξ υμών, λόγω προκαταλήψεων ή και αντιθέσεων προσωπικών, δεν θέλετε να ψηφίσετε την ΕΡΕ, ψηφίσατε τα κόμματα του Κέντρου. Ουδείς όμως την ΕΔΑ».

29 Οκτωβρίου 1961

Πραγματοποιούνται βουλευτικές εκλογές οι οποίες αποδεικνύονται οι πλέον αμφιλεγόμενης νομιμότητας της μετεμφυλιακής περιόδου. Σε αντίθεση με τα λεγόμενα του Κων. Καραμανλή, τα επεισόδια προεκλογικής βίας είναι πάμπολλα και σοβαρότατα. Η ΕΡΕ παίρνει 50,80% των ψήφων και 176 έδρες. Η Ένωση Κέντρου 33,65% και 100 έδρες και η Αριστερά 14,60% και 24 έδρες. Η αντιπολίτευση αρνείται να αναγνωρίσει το αποτέλεσμα, καταγγέλλοντας τις εκλογές ως προϊόν «βίας και νοθείας».

2 Νοεμβρίου 1961

Ορκίζεται η νέα κυβέρνηση του Κων. Καραμανλή.

Ο Γ. Παπανδρέου δηλώνει ότι δεν αναγνωρίζει τη νομιμότητα της νέας κυβέρνησης, διότι προήλθε από εκλογές «βίας και νοθείας».

14 Νοεμβρίου 1961

Η Ένωση Κέντρου –με έμπνευση του Κ. Μητσοτάκη- **κηρύσσει τον «Ανένδοτο Αγώνα»** δηλώνοντας: «Η κοινοβουλευτική ομάδα της Ενώσεως Κέντρου διακηρύσσει ότι δεν αναγνωρίζει την ΕΡΕ ως νόμιμον κυβέρνησιν της χώρας και υπόσχεται εις τον ελληνικόν λαόν ότι θα αποδυθεί εις ανένδοτον αγώνα προς υπεράσπισιν και αποκατάστασιν της δημοκρατίας».

1962

- Καθιερώνεται το λίτρο ως μονάδα μέτρησης των υγρών.
- Αρχίζει τη λειτουργία του κοντά στη Θεσσαλονίκη το εργοστάσιο τσιμέντων Τιτάν, η πρώτη μεγάλη βιομηχανική μονάδα στη Βόρεια Ελλάδα.
- Εγκαινιάζεται η εθνική οδός Αθηνών – Κορίνθου.
- Επαναλαμβάνονται οι εκπομπές του τηλεοπτικού σταθμού από την ΔΕΗ με υποτυπώδες πρόγραμμα αποτελούμενο από ταινίες Χοντρού-Λιγνού και Τρίο Στούτζες. Οι υπεύθυνοι της Ελληνικής Ραδιοφωνίας αντιδρούν, καθώς σύμφωνα με τον νόμο, αποκλειστικό

δικαίωμα παραγωγής και εκπομπής τηλεοπτικών προγραμμάτων έχει μόνο το *Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας (ΕΙΡ)*.

- Ο αρχιτέκτων πολεοδόμος Προκόπης Βασιλειάδης αρχίζει να εκπονεί το ρυθμιστικό σχέδιο της Αθήνας το οποίο ολοκληρώνεται το 1978.
- Στις 27 Οκτωβρίου, 50 χρόνια μετά την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης εγκαινιάζεται το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, κτίσμα του αρχιτέκτονα Π. Καραντινού.
- Εγκαινιάζεται στην Αθήνα το *Εθνικό Ιστορικό Μουσείο* στο κτίριο της Παλαιάς Βουλής.
- Εξακολουθούν να υπάρχουν στις φυλακές 1.350 πολιτικοί κρατούμενοι. Αρκετοί είναι επίσης εκτοπισμένοι σε νησιά και σε ειδικά στρατόπεδα, ενώ εξακολουθούν να γίνονται πολιτικές δίκες.
- Ανασκάπτεται στο Δερβένη της Θεσσαλονίκης ταφικό σύνολο από τα τέλη του 4ου αιώνα π.Χ. με πλούσια ευρήματα. Το γνωστότερο από αυτά είναι ο χάλκινος κρατήρας με ανάγλυφες παραστάσεις από τον κόσμο του Διονύσου.
- Ιδρύονται η Δημοτική Πινακοθήκη Ρόδου και η Πινακοθήκη Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης Καλαμάτας.
- Ο ζωγράφος και ακαδημαϊκός Ε. Θωμόπουλος γίνεται πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών.
- Ο ζωγράφος Χρήστος Λεφάκης διορίζεται καθηγητής ζωγραφικής στο Α.Π.Θ.
- Ο ζωγράφος Γ. Μόραλης ολοκληρώνει την εγχάρακτη σύνθεση εξωτερικών τοίχων του ξενοδοχείου Hilton.
- Ο Μιχάλης Κακογιάννης μεταφέρει στον κινηματογράφο την τραγωδία του Ευριπίδη «*Ηλέκτρα*» με πρωταγωνιστές την Αλέκα Κατσέλη και την Ειρήνη Παππά.
- Ο Ζυλ Ντασέν σκηνοθετεί την ταινία «*Φαίδρα*» με τη Μελίνα Μερκούρη.
- Ο Ροβήρος Μανθούλης γυρίζει την ταινία «*Ψηλά τα χέρια Χίτλερ*».
- Ο Μάνος Χατζιδάκης συνθέτει το έργο «*Οδός Ονείρων*» για την ομώνυμη θεατρική παράσταση σε σκηνοθεσία Αλέξη Σολωμού με πρωταγωνιστή τον Δημ. Χόρν.
- Ανεβαίνει στο θέατρο Δωδέκατη Αυλαία το έργο «*Άνθρωποι και άλογα*» του Κώστα Μουρσελά.
- Κώστας Ταχτσής: *Το τρίτο στεφάνι*.
- Μένης Κουμανταρέας: *Τα μηχανάκια*.
- Γιώργος Μανιάτης: *Δραπέτευσα από την λεγεώνα των ξένων*.
- Στρατής Τσίρκας: *Αριάγνη* (το δεύτερο βιβλίο της τριλογίας *Ακυβέρνητες πολιτείες*).
- Διδώ Σωτηρίου: *Ματωμένα χώματα*.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο τραγουδιστής Γεράσιμος Ανδρεάτος.
- Πεθαίνει η πριγκίπισσα Μαρία Βοναπάρτη (γ. 1882) σύζυγος του πρίγκιπα Γεωργίου της Ελλάδας. Η Μαρία Βοναπάρτη μικρανεσιά του Ναπολέοντα Α΄ της Γαλλίας και σημαντική ψυχαναλύτρια, συνδέθηκε άμεσα με τον Σίγκμουντ Φρόυντ συμβάλλοντας στη διαφυγή του από τη ναζιστική Γερμανία.
- Πεθαίνει η ποιήτρια, πεζογράφος, θεατρικός συγγραφέας και σύζυγος του Ν. Καζαντζάκη και του Μάρκου Αυγέρη, Γαλάτεια Καζαντζάκη (γ. 1886).
- Πεθαίνει ο μουσικός, συνθέτης και ιδρυτής της εθνικής μουσικής σχολής της Ελλάδας Μανώλης Καλομοίρης (γ. 1883).
- Πεθαίνει ο Γεώργιος Παπανικολάου (γ. 1883), ευεργέτης της ανθρωπότητας με την ανακάλυψη της καρκινοδιαγνωστικής μεθόδου "*Rap Test*" για τον καρκίνο του τραχήλου της μήτρας.

13 Ιανουαρίου 1962

Εκλέγεται αρχιεπίσκοπος Αθηνών ο Μεγαρίδος Ιάκωβος.

16 Ιανουαρίου 1962

Η Ένωση Κέντρου και η ΕΔΑ καταθέτουν προτάσεις δυσπιστίας κατά της κυβέρνησης στη Βουλή, υποστηρίζοντας ότι προέρχεται από εκλογές «βίας και νοθείας». Η Βουλή καταψηφίζει την πρόταση με 176 ψήφους.

23 Ιανουαρίου 1962

Παραιτείται ο νεοεκλεγείς αρχιεπίσκοπος Αθηνών.

9 Φεβρουαρίου 1962

Η ισπανική κυβέρνηση υποβάλλει αίτηση για την έναρξη διαπραγματεύσεων με σκοπό τη σύνδεσή της με την ΕΟΚ.

12 Φεβρουαρίου 1962

Ο Γιούρι Γκαγκάριν ο πρώτος άνθρωπος που πέταξε στο διάστημα, επισκέπτεται την Αθήνα και γίνεται δεκτός με ενθουσιασμό από τους Αθηναίους. Επισκέπτεται τα Ανάκτορα όπου εγγράφεται στο βιβλίο των επισήμων, τον Κων. Καραμανλή με τον οποίο έχει εγκάρδια συνομιλία μισής ώρας και μεταβαίνει στην Ακαδημία Αθηνών όπου τον δεξιώνεται η Σύγκλητος. Το πρόγραμμα της πρώτης ημέρας τελειώνει με επίσκεψη στα γραφεία του Ελληνοσοβιετικού Συνδέσμου και με δείπνο προς τιμήν του από τον πρόεδρο της Ελληνικής Αστροναυτικής Εταιρείας.

13 Φεβρουαρίου 1962

Η παραμονή του Γιούρι Γκαγκάριν στην Αθήνα συνεχίζεται με επίσκεψη στην Ακρόπολη, το Αστεροσκοπείο, την Αρχαία Αγορά, δεξίωση στη σοβιετική πρεσβεία και επίσκεψη στο Δήμο Αθηναίων όπου του απονέμεται το χρυσό μετάλλιο της πόλης.

14 Φεβρουαρίου 1962

Η επίσκεψη του πρώτου αστροναύτη κλείνει με μεγάλη συνέντευξη τύπου στη σοβιετική πρεσβεία και αναχωρεί το μεσημέρι για τον επόμενο σταθμό του ταξιδιού του στην Κύπρο.

18 Φεβρουαρίου 1962

Εκλέγεται αρχιεπίσκοπος Αθηνών ο Καβάλας Χρυσόστομος.

18 Μαρτίου 1962

Ο Γ. Παπανδρέου κηρύσσει επίσημα τον «Ανένδοτο Αγώνα κατά της κυβέρνησης βίας και νοθείας», σε μεγάλη συγκέντρωση στο Ηράκλειο της Κρήτης.

Η Πορτογαλία υποβάλλει αίτηση για την έναρξη διαπραγματεύσεων με σκοπό τη σύνδεσή της με την ΕΟΚ.

20 Απριλίου 1962

Απαγορεύεται από την αστυνομία συγκέντρωση της Ένωσης Κέντρου (ΕΚ) στην πλατεία Κλαυθμώνος. Ακολουθούν συγκρούσεις με 40 τραυματίες, μεταξύ των οποίων και δύο βουλευτές της ΕΚ.

Μάιος 1962

Ο Ν. Ζαχαριάδης μεταφέρεται στην περιφέρεια Τιουμέν της Σοβιετικής Ένωσης με στόχο να διακοπούν οι άμεσες σχέσεις που είχε αναπτύξει με τους ομοϊδεάτες του στην Τασκένδη και την ελληνική πρεσβεία στη Μόσχα.

13 Μαΐου 1962

Πραγματοποιούνται στην Αθήνα οι γάμοι της πριγκίπισσας Σοφίας με τον Χουάν-Κάρλος της Ισπανίας.

25 Ιουλίου 1962

Αγρότες πραγματοποιούν συλλαλητήριο στο Ηράκλειο της Κρήτης και καταλαμβάνουν την Νομαρχία.

30 Ιουλίου 1962

Τίθεται σε εφαρμογή στην ΕΟΚ η **Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ)**. Μαζί με την **Τελωνειακή Ένωση** αποτελούν τους πρώτους δυο τομείς της οικονομικής ενοποίησης. Η ΚΑΠ βασίζεται στις αρχές: της Κοινής Αγοράς (ενιαίες τιμές για τα περισσότερα γεωργικά προϊόντα), της κοινοτικής προτίμησης (προτεραιότητα των γεωργικών προϊόντων της Κοινότητας), και της χρηματοδοτικής αλληλεγγύης (δημιουργία του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου).

8 Σεπτεμβρίου 1962

Καπνοπαραγωγοί πραγματοποιούν συλλαλητήριο στο Ξηρόμερο. Στις συμπλοκές με τη Χωροφυλακή πέφτει νεκρός ένας αγρότης.

12 Οκτωβρίου 1962

Ο Ν. Ζαχαριάδης στέλνει επιστολή προς τον πρόεδρο του προεδρείου του ανωτάτου συμβουλίου της Ε.Σ.Σ.Δ. «... Ύστερα από έξη χρόνια δουλιάς στην υπηρεσία της δασικής αστυνομίας στην πόλη Μποροβίτσι της περιοχής Νόβγκοροντ [...] με σήκωσαν με τη βία, δίχως να μου δώσουν τη δυνατότητα ούτε τα πράματά μου να συμμαζέψω [...] και μ' έστειλαν εξορία στο συνοικισμό Σουργκούτ στα βόρια της περιοχής Τιουμέν. [...] Με πέταξαν στο Σουργκούτ, μου άρπαξαν και με χώρισαν βίαια από μικρό μου παιδί, το μόνο άνθρωπο που είχα κοντά μου και με βοηθούσε κάπως στη ζωή, στο νοικοκυριό. [...] Σε όλες τις υπηρεσιακές μου μετακινήσεις μου βρίσκομαι κάτω από επιτήρηση των κρατικών οργάνων τάξης (μιλίτσια). Η αλληλογραφία μου ελέγχεται και τα γράμματα μου [...] κάθε τόσο «χάνονται». [...] ζήτησα να μου επιτρέψουν να πάω να δω το γυιο μου στην πόλη Ορδζονικίτζε και μου αρνήθηκαν προφορικά. Ουσιαστικά εδώ δεν έχω τη δυνατότητα να προσέξω την υγεία μου. Επαναλαμβάνω: το πέταγμά μου στο Σουργκούτ [...] ισοδυναμεί κυριολεχτικά με διωγμό μέχρι φυσικής εξόντωσης [...] Το Μάρτη του 1962, σε σχέση πάντα με την ανώμαλη κατάσταση που άπτο 1956 δημιουργήθηκε στο ΚΚΕ, με γράμμα μου προς την ΚΕ του ΚΚΣΕ ζήτησα να μου επιτραπεί να κατέβω στην Ελλάδα για να υπερασπιστώ την κομμουνιστική, κομματική επαναστατική τιμή μου απ την συκοφαντία και την κατασπίλωση. Η απάντηση που πήρα τότε, έλεγε πως η ΚΕ του ΚΚΣΕ δε θεωρεί σκόπιμο στις τωρινές συνθήκες το γυρισμό μου [...] Είμαι υποχρεωμένος [...] να απαιτήσω και πάλι να σταματήσει ο αδικαιολόγητος και εξοντωτικός ενάντιά μου διωγμός. Αν παραβιάσα σοβιετικό νόμο είτε τους κανόνες της σοβιετικής φιλοξενίας απαιτώ να μου προβληθεί κατηγορία και να παρουσιαστώ μπροστά στη σοβιετική δικαιοσύνη [...]».

Νοέμβριος 1962

Τίθεται σε ισχύ η Συμφωνία Σύνδεσης Ελλάδος ΕΟΚ. Η συμφωνία προβλέπει σταδιακή κατάργηση των δασμών στο εμπόριο βιομηχανικών προϊόντων, που θα οδηγήσει τελικά στην πλήρη τελωνειακή ένωση το 1984. Η Ελλάδα θα μειώσει τους δασμούς σταδιακά σε 12 χρόνια για προϊόντα που δεν παράγει η ίδια και σε 22 χρόνια για είδη όπου υπάρχει εγχώρια παραγωγή. Η συμφωνία προβλέπει επίσης για την πενταετία 1962-1967 αναπτυξιακό δάνειο 125 εκατομ. δολαρίων από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους, δηλαδή με επιδοτούμενο επιτόκιο.

15 Δεκεμβρίου 1962

Ο βασιλιάς Παύλος απονέμει χάρη στον Μανώλη Γκλέζο, επί τη ευκαιρία των γενεθλίων του.

18 Δεκεμβρίου 1962

Ο Ν. Ζαχαριάδης στέλνει επιστολή προς τον Γραμματέα της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΣΕ, πρόεδρο της επιτροπής κομματικού – κρατικού ελέγχου της ΚΕ του ΚΚΣΕ και του Υπουργικού Συμβουλίου της ΕΣΣΔ. Στην επιστολή του τονίζει: «[...] Για μένα τα μέτρα, που εφαρμόζονται σε βάρος μου αποτελούν κατάφορη παρανομία και αυθαιρεσία, ασυμβίβαστη με τη σοβιετική δικαιοσύνη και τον προλεταριακό διεθνισμό. [...] Καταλήγοντας απαιτώ: 1. Να σταματήσουν τα μέτρα βίας ενάντιά μου. 2. Να μου επιστραφεί ο γιος μου. 3. Να μου επιτραπεί να γυρίσω στην Ελλάδα για τους λόγους που επανειλημμένα έκθεσα στην ΚΕ του ΚΚΣΕ. Αλλιώς θ' αναγκαστώ το όλο ζήτημα να το φέρω μπροστά στην κρίση των εργαζομένων, των εργατών, των κομμουνιστών της Ελλάδος, μπροστά στο παγκόσμιο κομμουνιστικό κίνημα. [...] Εφόσον δε θα μου δώσετε ικανοποιητική απάντηση θ' αναγκαστώ, σαν προτελευταία βαθμίδα αντίστασης, ν' αποτανθώ προσωπικά στον πρώτο γραμματέα της ΚΕ του ΚΚΣΕ Χρυσισιώφ Ν. Σ.».

1963

- Ο Α. Παπανδρέου γράφει το βιβλίο «*Strategy for Greek Development*» στο οποίο εντοπίζει τους αναπτυξιακούς περιορισμούς της χώρας και δίνει έμφαση στις εξαγωγές, στην επιχειρηματικότητα, στον εξωτερικό δανεισμό και στη μείωση της γραφειοκρατίας.
- Μετά τη δολοφονία του Γρ. Λαμπράκη ιδρύεται η «*Νεολαία Λαμπράκη*», της οποίας εκλέγεται πρόεδρος ο Μ. Θεοδωράκης. Ο ίδιος εκλέγεται επίσης βουλευτής της ΕΔΑ.
- Αποκαλύπτεται το άγαλμα του προέδρου των ΗΠΑ Χ. Τρούμαν στην Αθήνα, δώρο της ΑΧΕΠΑΝΣ στην Ελλάδα.
- Ο Αριστοτέλης Ωνάσης αγοράζει τη νησίδα Σκορπιός κοντά στη Λευκάδα.
- Το Δεκέμβριο συλλαμβάνεται ο Αριστείδης Παγκρατίδης, περιθωριακός μικροκακοποιός που είχε εισβάλλει μεθυσμένος σε ορφανοτροφείο κοριτσιών. Σύντομα του αποδίδονται τα εγκλήματα του Σέιχ Σου στη Θεσσαλονίκη που χρονολογούνται από το 1957, ένα κατηγορητήριο διάτρητο που μάλλον προέρχεται από πιέσεις.
- Αποφασίζεται ότι τα διδακτικά βιβλία θα διανέμονται δωρεάν στους μαθητές των Δημοτικών και Γυμνασίων σχολείων.
- Ιδρύεται η γκαλερί «*Ζουμπουλάκη*» από τον γιο του παλιού αρχαιοπώλη Θεόδωρου Ζουμπουλάκη.
- Η Ελλάδα συμμετέχει στην Μπιενάλε Νέων Παρισιού, όπου ο γλύπτης Γεράσιμος Σκλάβος τιμάται με το πρώτο βραβείο γλυπτικής.
- Γυρίζεται το πρώτο ελληνικό έγχρωμο σινεμασκόπ μιούζικαλ «*Κάτι να καίει*» σε σκηνοθεσία Γ. Δαλιανίδη. Η ταινία κόβει 660.791 εισιτήρια.
- Ο Βασίλης Γεωργιάδης γυρίζει το κοινωνικό δράμα «*Τα κόκκινα φανάρια*» με πρωταγωνιστές τη Μαίρη Χρονοπούλου, τον Γιώργο Φούντα, την Τζένη Καρέζη και την Κατερίνα Χέλμη σε μουσική του Σταύρου Ξαρχάκου. Η ταινία κόβει 473.686 εισιτήρια και βάζει υποψηφιότητα για το Όσκαρ Ξενόγλωσσης Ταινίας στο Φεστιβάλ Καννών.
- Ο Νίκος Κούνδουρος γυρίζει την ταινία «*Μικρές Αφροδίτες*» σε σενάριο Βασίλη Βασιλικού με 114.000 εισιτήρια. Η ταινία κερδίζει τη Χρυσή Άρκτο στο Φεστιβάλ του Βερολίνου.
- Γυρίζεται η ταινία του Αλ. Σακελλάριου «*Χτυποκάρδια στο θρανίο*» με την Αλίκη Βουγιουκλάκη και τους Δημ. Παπαμιχαήλ, Λ. Κωνσταντάρα, Διον. Παπαγιαννόπουλο κ.ά.
- Ο πρωθυπουργός Κων. Καραμανλής δίνει εντολή να κατασκευαστεί ειδικά για το συγκρότημα Δόρας Στράτου ένα θέατρο στο Λόφο Φιλοπάππου.
- Ο Σμυρνιός διπλωμάτης καριέρας Γιώργος Σεφέρης τιμάται με το βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας. Είναι το πρώτο Νόμπελ για την Ελλάδα και ο γιος του Στ. Σεφεριάδη και αδελφός της Ιωάννας Τσάτσου μοιράζει τη χαρά του με τη σύζυγό του Μάρω Σεφέρη.
- Εκδίδεται το περιοδικό *Εποχές* (Μάιος 1963 Απρίλιος 1967).
- Μαρία Ιορδανίδου: *Λωξάντρα*.
- Θανάσης Βαλτινός: *Η κάθοδος των εννιά* (στο περιοδικό *Εποχές*).
- Αλέξανδρου Κοτζιά: *Η απόπειρα*.
- Τατιάνα Γκρίτση – Μιλλιές: *Και ιδού ίππος χλωρός*.
- Τίτος Πατρίκιος: *Ποιήματα, Μαθητεία*.
- Μήτσος Αλεξανδρόπουλος: *Νύχτες και Αυγές* (τόμος Α': *Η πολιτεία*, τόμος Β': *Τα βουνά*).
- Δημήτρης Χατζής: *Το τέλος της μικρής μας πόλης*.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο ηθοποιός Πέτρος Φιλιππίδης.

18 Ιανουαρίου 1963

Διακόπτονται οι διαπραγματεύσεις για τη σύνδεση του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ιρλανδίας, της Δανίας και της Νορβηγίας, με την ΕΟΚ. Ο Πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας στρατηγός

De Gaulle, εκφράζει της επιφυλάξεις της χώρας του για την πολιτική διάθεση του Ηνωμένου Βασιλείου να αναγνωρίσει το «κοινοτικό κεκτημένο».

28 Ιανουαρίου 1963

Ο αναπληρωτής διευθυντής του Διεθνούς Τμήματος της ΚΕ του ΚΚΣΕ με υπόμνημά του προς την Κεντρική Επιτροπή του ΚΚΣΕ σημειώνει: «... Στο τμήμα είναι γνωστό ότι όταν ζούσε ο Ν. Ζαχαριάδης στην περιφέρεια Νόβκοροντ, διατηρούσε στενές σχέσεις με τους ομοϊδεάτες του στη Μόσχα και την Τασκένδη, συναντιόταν τακτικά μαζί τους, καθοδηγούσε τη δράση τους, η οποία κατευθυνόταν εναντίον της ηγεσίας του ΚΚΕ και του ΚΚΣΕ. Οι προκλητικές, υποδαυλιστικές ενέργειες του Ν. Ζαχαριάδη δεν σταμάτησαν ούτε και στο νέο τόπο εργασίας του. [...] Τα όργανα της Κα Γκε Μπε έλαβαν τα απαραίτητα μέτρα για να σταματήσουν τις σχέσεις του Ν. Ζαχαριάδη με τους ομοϊδεάτες του. ...».

15 Φεβρουαρίου 1963

Αστυνομία και φοιτητές συγκρούονται με αποτέλεσμα εννέα τραυματίες κατά την διάρκεια απαγορευμένης διαδήλωσης.

Το περιεχόμενο του φοιτητικού αγώνα συμπυκνώνεται σε δύο κυρίαρχα αιτήματα: το «1-1-4», από το ακροτελεύτιο άρθρο του Συντάγματος του 1952 που αναφέρει ότι «Η τήρησης του παρόντος Συντάγματος αφιερώνεται εις τον πατριωτισμόν των Ελλήνων», για τη δημοκρατία και εναντίον της κυβέρνησης και το «15% Προίκα για την Παιδεία», υπέρ της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης και, εμμέσως, εναντίον των ανακτόρων για τη σκανδαλώδη προικοδότηση της πριγκίπισσας Σοφίας στο γάμο της με το διάδοχο του Ισπανικού θρόνου Χουάν Κάρλος.

21 Φεβρουαρίου 1963

Η ΕΡΕ καταθέτει στη Βουλή πρόταση για αναθεώρηση του Συντάγματος, με σκοπό την ομαλοποίηση της πολιτικής ζωής, την ενίσχυση της εκτελεστικής εξουσίας με συναγόμενη έμμεση επιδίωξη τον περιορισμό των παρεμβατικών δυνατοτήτων του στέμματος και τον έλεγχο πάσης επιβουλής κατά της δημοκρατίας. Η ΕΚ αρνείται να συμπράξει. Επιβαρύνονται οι σχέσεις μεταξύ των δύο βασικότερων πολιτειακών παραγόντων.

4 Μαρτίου 1963

Ο Κων. Καραμανλής επισκέπτεται επίσημα τη γαλλική πρωτεύουσα.

13 Μαρτίου 1963

Βουλευτές της ΕΡΕ και της ΕΔΑ συμπλέκονται μέσα στη Βουλή.

30 Μαρτίου 1963

Η κυβέρνηση χαρακτηρίζει όργανο του διεθνούς κομμουνισμού τον «Σύνδεσμο Νέων για τον Πυρηνικό Αφοπλισμό και την Ειρήνη - Μπέρτραντ Ράσελ».

20 Απριλίου 1963

Δημιουργούνται σοβαρά επεισόδια σε βάρος της βασίλισσας Φρειδερίκης κατά τη διάρκεια επίσκεψής της στο Λονδίνο με πρωταγωνίστρια την Ειρήνη Μπάρλετ Αμπατιέλου.

22 Απριλίου 1963

Ο σύνδεσμος «Μπέρτραντ Ράσελ» διοργανώνει πορεία ειρήνης. Η πορεία απαγορεύεται από την αστυνομία και πραγματοποιούνται εκτεταμένες συλλήψεις. Στον Τύμβο του Μαραθώνα φθάνουν μόνο ελάχιστα άτομα, ανάμεσά τους και ο βουλευτής της ΕΔΑ, γιατρός και βαλκανιονίκης Γρηγόρης Λαμπράκης, που κακοποιείται από «αγανακτισμένους χωρικούς».

28-30 Απριλίου 1963

Πραγματοποιείται το Δ' Πανσπουδαστικό συνέδριο. Ιδρύεται η «Εθνική Φοιτητική Ένωση Ελλάδας» (ΕΦΕΕ), στην οποία συμμετέχουν 22 από τις 33 φοιτητικές οργανώσεις. Πρώτος πρόεδρος εκλέγεται ο Γιάννης Τζανετάκος και γενικός γραμματέας ο Γιάννης Γιανουλόπουλος.

16 Μαΐου 1963

Ο Γάλλος Πρόεδρος Σαρλ Ντε Γκωλ επισκέπτεται επίσημα την Αθήνα και ο λαός του επιφυλάσσει εντυπωσιακή υποδοχή. Η κυβέρνηση Καραμανλή παίζει με προσοχή το ευρωπαϊκό της χαρτί.

22 Μαΐου 1963

Οι παρακρατικοί Σ. Γκοτζαμάνης και Μ. Εμμανουηλίδης επιτίθενται στη Θεσσαλονίκη εναντίον του βουλευτή της ΕΔΑ Γρ. Λαμπράκη και του καταφέρουν θανάσιμο χτύπημα. Το θύμα πέφτει σε κώμα. Τραυματίζεται επίσης θανάσιμα ο βουλευτής της ΕΔΑ Γ. Τσαρούχης. Ο Μανώλης Χατζηαποστόλου, γνωστός ως «Τίγρης» πηδά στο τρίκυκλο που οδηγούν οι δολοφόνοι και βοηθά στη σύλληψή τους.

27 Μαΐου 1963

Ο Γρ. Λαμπράκης υποκύπτει στα τραύματά του.

11 Ιουνίου 1963

Ο Κ. Καραμανλής εισηγείται στο βασιλιά Παύλο να μην πραγματοποιήσει προγραμματισμένο ταξίδι στο Λονδίνο. Ο βασιλιάς απορρίπτει την εισήγηση και ο Καραμανλής παραιτείται από την πρωθυπουργία.

13 Ιουνίου 1963

Δίδεται εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στον Παν. Πιτινέλη, μετά από πρόταση του Κ. Καραμανλή στο βασιλιά Παύλο. Ο Κων. Καραμανλής αναχωρεί για τη Ζυρίχη όπου παραμένει μέχρι τις εκλογές.

19 Ιουνίου 1963

Ορκίζεται μεταβατική κυβέρνηση υπό τον Παν. Πιτινέλη.

22-25 Ιουνίου 1963

Πραγματοποιείται πανηγυρικός εορτασμός για την **Πρώτη Χιλιετηρίδα του Αγιορείτικου Μοναχισμού** με την παρουσία του οικουμενικού πατριάρχη Αθηναγόρα, του πατριάρχη Ιεροσολύμων, πατριαρχών των βαλκανικών χωρών και του βασιλιά Παύλου.

12 Σεπτεμβρίου 1963

Υπογράφεται η συμφωνία σύνδεσης της ΕΟΚ με την Τουρκία.

28 Σεπτεμβρίου 1963

Ορκίζεται υπηρεσιακή κυβέρνηση υπό τον πρόεδρο του Αρείου Πάγου Στυλιανό Μαυρομιχάλη για τη διεξαγωγή των εκλογών στις 3 Νοεμβρίου με το σύστημα της ενισχυμένης αναλογικής. Ο Καραμανλής επιστρέφει ύστερα από τετράμηνη παραμονή στη Ζυρίχη.

3 Νοεμβρίου 1963

Πραγματοποιούνται βουλευτικές εκλογές και η «Ένωσις Κέντρου» με τον ανένδοτο αγώνα βγαίνει νικήτρια στις κάλπες με σχετική πλειοψηφία (42,04% και 138 έδρες). Η ΕΡΕ λαμβάνει 39,37% και 132 έδρες, η ΕΔΑ 14,35% και 28 έδρες, ενώ το κόμμα των Προοδευτικών 3,37% και 2 έδρες.

8 Νοεμβρίου 1963

Ο βασιλιάς Παύλος, αντί να αναθέσει στο Γ. Παπανδρέου διερευνητική εντολή σχηματισμού κυβέρνησης, του δίνει εντολή να συγκροτήσει κυβέρνηση, παρ' ότι δεν έχει κοινοβουλευτική αυτοδυναμία. Η βασιλική εύνοια ανταποδίδεται από τον αρχηγό της Ένωσης Κέντρου με την αποδοχή ως υπουργού Εθν. Άμυνας τον υποδειχθέντα από τον βασιλιά αντιστράτηγο εν αποστρατεία Πέτρο Παπανικολόπουλο., προκειμένου να αποτελέσει «ανάχωμα» απέναντι στη ριζοσπαστική κεντροαριστερή πτέρυγα του κόμματος. Μετά την εντολή ορκίζεται κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Γ. Παπανδρέου.

30 Νοεμβρίου 1963

Κύπρος: Ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος επιδίδει στον Αντιπρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Φαζίλ Κιουτσούκ μνημόνιο για την αναθεώρηση του Συντάγματος. Συνισταμένη των προτάσεών του είναι η κατάργηση της ξεχωριστής πλειοψηφίας (Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων) για την ψήφιση των νόμων του κράτους, η άρση του βέτο του Προέδρου και του Αντιπροέδρου στις κυβερνητικές αποφάσεις και η αποκατάσταση πραγματικά ενιαίων δημοτικών αρχών.

1 Δεκεμβρίου 1963

Η κίνηση του Μακαρίου εκλαμβάνεται ως casus belli (αιτία πολέμου) από τους Τουρκοκύπριους και την Άγκυρα. Ο Πρόεδρος της τουρκοκυπριακής Βουλής Ραούφ Ντενκτάς μεταβαίνει εσπευσμένα στο Λονδίνο. Η Βρετανία ανακρούει πρύμναν και ενθαρρύνει τους Τουρκοκύπριους να κρατήσουν αδιάλλακτη στάση.

3 Δεκεμβρίου 1963

Ο Τουρκοκύπριος Αντιπρόεδρος Κιουτσούκ δίνει κατηγορηματικά αρνητική απάντηση στις προτάσεις του αρχιεπισκόπου Μακαρίου.

7 Δεκεμβρίου 1963

Ο Ν. Ζαχαριάδης στέλνει επιστολή στο δημοσιογράφο Ο. Οικονομίδη παρακαλώντας τον να μεταβιβάσει στο δημόσιο κατήγορο του κακουργιοδικείου την επιστολή του με αίτημα να επιστρέψει στην Ελλάδα και να παρουσιαστεί ενώπιον του δικαστηρίου.

9 Δεκεμβρίου 1963

Ο Κων. Καραμανλής αποσύρεται από την πολιτική και εγκαταλείπει την χώρα, αφού ορίζει διάδοχό του τον Παναγιώτη Κανελλόπουλο.

16 Δεκεμβρίου 1963

Ο Τούρκος πρέσβης στη Λευκωσία πραγματοποιεί αυστηρό διάβημα στο Προεδρικό Μέγαρο. Ο υπουργός εξωτερικών της Κύπρου Σπύρος Κυπριανού έχει ήδη μεταβεί στην Αθήνα για επείγουσες διαβουλεύσεις με τον Γ. Παπανδρέου. Η ατμόσφαιρα στο νησί βρίσκεται στο όριο της ανάφλεξης.

20 Δεκεμβρίου 1963

Η κυβέρνηση της Ένωσης Κέντρου με την υποστήριξη της ΕΔΑ παίρνει ψήφο εμπιστοσύνης στη Βουλή. Ο Γ. Παπανδρέου ανακοινώνει αμέσως σειρά γενναίων παροχών όπως δωρεάν Παιδεία, διαγραφή των αγροτικών χρεών και διπλασιασμό των μισθών των δικαστικών και των τραπεζικών υπαλλήλων.

21 Δεκεμβρίου 1963

Ο υπουργός Άμυνας και Εσωτερικών της κυπριακής κυβέρνησης Πολύκαρπος Γεωρκάτζης έχοντας πληροφορίες ότι θα μεταφερόταν οπλισμός από τον τουρκικό τομέα της Λευκωσίας προς τουρκικές ομάδες στην επαρχία, δίνει διαταγή να ελέγχονται τα αυτοκίνητα που εξέρχονται από τον τουρκοκυπριακό τομέα. Την νύχτα μια αστυνομική περίπολος θεωρεί ύποπτο αυτοκίνητο που κινείται στην κακόφημη συνοικία της Λευκωσίας και ζητά από τον οδηγό να κάνει έρευνα. Οι επιβαίνοντες Τούρκοι αρνούνται. Συγκεντρώνονται περαστικοί από τους γύρω δρόμους. Προκαλείται επεισόδιο και οι αστυνομικοί ανοίγουν πυρ με αποτέλεσμα να τραυματιστεί ένας ελληνοκύπριος αστυνομικός και μια τουρκάλα πόρνη. Οι Τούρκοι μιλούν για μακελειό και γενοκτονία. Καταβάλλονται προσπάθειες από τον Μακάριο και τον Κιουτσούκ για αυτοσυγκράτηση αλλά η Λευκωσία είναι ήδη μια πυριτιδαποθήκη.

24 Δεκεμβρίου 1963

Οι προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης Γ. Παπανδρέου εγκρίνονται με 137 ψήφους της ΕΚ, 28 της ΕΔΑ και 2 ψήφους αποσκιρτησάντων από την ΕΡΕ. Όμως ο πρωθυπουργός, αντί να αρκεστεί στη βέβαιη στήριξη της ΕΔΑ και να χρειάζεται να απολογείται διαρκώς στις κατηγορίες της δεξιάς για ομηρεία του από τους κομμουνιστές, υποβάλλει παραίτηση και εισηγείται την προκήρυξη νέων εκλογών, με στόχο την αυτοδυναμία.

Κύπρος: Οι Τουρκοκύπριοι εγκαθιστούν φυλάκια στην παλιά Λευκωσία, λεηλατούν ελληνικά σπίτια στην τουρκική συνοικία και περικυκλώνουν την ελληνική συνοικία της Ομορφίτσας όπου προ ημερών έχουν γίνει βανδαλισμοί. Οι πολιορκημένοι Ελληνοκύπριοι ζητούν βοήθεια. Ένοπλοι υπό τον Ν. Σαμψών ορμούν και τους απεγκλωβίζουν αλλά μέσα στην αλλοφροσύνη των παθών γίνονται αντίποινα αξιοθρήνητα κατά των Τούρκων χωρίς διάκριση φύλου ή ηλικίας.

25 Δεκεμβρίου 1963

Η κυπριακή πρωτεύουσα είναι ουσιαστικά διχοτομημένη. Τουρκικά πολεμικά σκάφη εμφανίζονται στις βόρειες κυπριακές ακτές και πολεμικά αεροσκάφη ίπτανται προκλητικά

πάνω από τη Λευκωσία σε χαμηλό ύψος. Ο πρόεδρος της Τουρκίας Τζεμάλ Γκιουρσέλ, επικαλούμενος τις διατάξεις περί δικαιώματος επέμβασης σε περίπτωση διατάραξης της συνταγματικής τάξης, απειλεί με απόβαση στο νησί.

26 Δεκεμβρίου 1963

Οι πρεσβευτές των εγγυητριών δυνάμεων απευθύνονται στον Μακάριο και του ανακοινώνουν συμφωνία για κοινή επιχείρηση αποκατάστασης της τάξης. Ο αρχιεπίσκοπος δέχεται και ταυτόχρονα επικοινωνεί με τον σοβιετικό πρεσβευτή ζητώντας υποστήριξη. Λίγο αργότερα βρετανικά τεθωρακισμένα υπό την διοίκηση του στρατηγού Γιαγκ παρεμβάλλονται μεταξύ των αντιμαχόμενων στη Λευκωσία.

27 Δεκεμβρίου 1963

Πραγματοποιούνται σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη ογκώδεις φοιτητικές διαδηλώσεις υπέρ της ένωσης της Ελλάδας με την Κύπρο.

28 Δεκεμβρίου 1963

Πραγματοποιείται κυβερνητική σύσκεψη στο Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών για το κυπριακό και καλείται επειγόντως ο αμερικανός πρέσβης Χένρι Λαμπουίς ο οποίος προσπαθεί να αποτρέψει την ελληνική κυβέρνηση από στρατιωτική βοήθεια στο νησί.

29 Δεκεμβρίου 1963

Αθήνα: Διορίζεται υπηρεσιακή κυβέρνηση υπό τον υποδιοικητή της Εθνικής Τράπεζας Ιωάννη Παρασκευόπουλο και προκηρύσσονται εκλογές για τις 16 Φεβρουαρίου. Ο Σοφοκλής Βενιζέλος που χειρίζεται την κρίση στην Κύπρο, δίνει τη θέση του στον πρεσβευτή Χ. Ξανθόπουλο-Παλαμά. Υπουργός Άμυνας παραμένει ο στρατηγός Δ. Παπανικολόπουλος. Ο Ανδρέας Παπανδρέου πρωτότοκος γιος του αρχηγού της Ένωσης Κέντρου, αποφασίζει να εγκαταλείψει την ακαδημαϊκή σταδιοδρομία του και να κατέλθει στον πολιτικό στίβο.

Ο αμερικανός πρέσβης στην Αθήνα επικοινωνεί με τον πρόεδρο των ΗΠΑ Λίντον Τζόνσον ο οποίος συστήνει στην Άγκυρα αυτοσυγκράτηση. Παράλληλα ο πρόεδρος της Σοβιετικής Ένωσης Νικήτα Κρουτσώφ προειδοποιεί την Άγκυρα ότι η χώρα του δεν θα μείνει αδιάφορη σε ενδεχόμενη τουρκική εισβολή στην Κύπρο.

30 Δεκεμβρίου 1963

Κύπρος: Υπογράφεται συμφωνία κατάπαυσης του πυρός και χωρίζεται ο ελληνοκυπριακός από τον τουρκοκυπριακό τομέα με μια πράσινη γραμμή. Η προσπάθεια για ενιαία και ανεξάρτητη Κύπρο καταλήγει στη δημιουργία μιας διχοτομικής κατάστασης αποτέλεσμα της οποίας είναι να αποσυρθούν οι Τουρκοκύπριοι από την κυβέρνηση, τη Βουλή και τις δημόσιες υπηρεσίες. Παράλληλα με την προτροπή των Τούρκων ενόπλων, οι άμαχοι Τουρκοκύπριοι εγκαταλείπουν τα χωριά και τους οικισμούς που βρίσκονταν υπό την προστασία ενόπλων Ελληνοκυπρίων. Στο εξής ο Φαζίλ Κιουτσούκ αναγορεύεται σε πρόεδρο της Τουρκοκυπριακής Κοινοτικής Βουλής.

1964

- Το Βατικανό επιστρέφει στην Πάτρα την κάρα του Αγίου Ανδρέα.
- Το Γενικό Χημείο του Κράτους δίνει το πράσινο φως για την κυκλοφορία της *Coca Cola* στην Ελλάδα.
- Αρχίζει η λειτουργία του τελεφερίκ της Πάρνηθας.
- Συνεργεία της ιταλικής και της δανικής τηλεόρασης μεταδίδουν τους γάμους του βασιλιά Κωνσταντίνου με την Άννα-Μαρία. Ο μικρός πομπός που εγκαθίσταται στον Λυκαβηττό μεταδίδει το γεγονός σε ακτίνα 8 χιλιομέτρων.
- Η Βρετανική Αρχαιολογική Αποστολή και η Ελληνική Αρχαιολογική Υπηρεσία αρχίζουν ανασκαφές στο Λευκαντί της Εύβοιας. Αποκαλύπτεται μια πόλη της Ύστερης Εποχής του Χαλκού και της Γεωμετρικής Περιόδου.

- Με πρωθυπουργό και υπουργό Παιδείας τον Γ. Παπανδρέου, υφυπουργό τον Λουκή Ακρίτα και γενικό γραμματέα τον Ε. Π. Παπανούτσο δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως το νομοσχέδιο που μένει στην ιστορία ως «**νόμος της μεταρρύθμισης Παπανδρέου – Παπανούτσου**» (Ν. 4379 ΦΕΚ 182/20-24/10/1964). Το φάσμα των παρεμβάσεων είναι ευρύτατο. Καταργούνται οποιεσδήποτε οικονομικές επιβαρύνσεις για σπουδές και στις τρεις βαθμίδες εκπαίδευσης. Επεκτείνεται η υποχρεωτική εκπαίδευση από έξι σε εννέα χρόνια. Διαιρείται η μέση εκπαίδευση σε δύο ανεξάρτητους κύκλους και καθιερώνεται (παρά τη συνταγματική δέσμευση) η δημοτική ως αποκλειστική γλώσσα στο δημοτικό και ως ισότιμη προς την καθαρεύουσα στις άλλες βαθμίδες. Προστίθενται νέα μαθήματα όπως η κοινωνιολογία και τα στοιχεία οικονομικής επιστήμης, ενισχύονται οι φυσικές επιστήμες και τα μαθηματικά και αρχίζει η διδασκαλία των αρχαίων κειμένων αποκλειστικά από μετάφραση στις τρεις τάξεις του γυμνασίου. Καθιερώνεται μέριμνα για τη σίτιση και τη μεταφορά των μαθητών. Αναμορφώνεται ριζικά ο τρόπος επιλογής των υποψηφίων για τα πανεπιστήμια (καθιερώνεται το «ακαδημαϊκό απολυτήριο»). Η μεταβολή χαρακτηρίζεται επίσης από την επέκταση σε τρία χρόνια της εκπαίδευσης των δασκάλων στις παιδαγωγικές ακαδημίες και από την ίδρυση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ως οργάνου για την υλοποίηση της νέας εκπαιδευτικής πολιτικής και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.
- Ιδρύεται το Πανεπιστήμιο Πατρών.
- Ιδρύεται η Φιλοσοφική Σχολή Ιωαννίνων.
- Παρουσιάζεται σε πρώτη εκτέλεση από τον Μίκη Θεοδωράκη το «*Άξιον Εστί*» στο κινηματοθέατρο Rex της Αθήνας με συντελεστές τον Γρηγόρη Μπιθικώτση και τον Μάνο Κατράκη.
- Κυκλοφορεί ο δίσκος του Μάνου Χατζιδάκη *ΤορΚαρί*.
- Διδάσκονται στο Αρχαίο Θέατρο της Επιδάου από το Εθνικό Θέατρο οι *Ικέτιδες* του Αισχύλου σε μετάφραση Ι. Γρυπάρη, σκηνοθεσία Αλ. Σολομού, σκηνικά Γ. Παπά, κοστούμια Γ. Μόραλη, μουσική Γ. Ξενάκη και χορογραφία Αγ. Ευαγγελίδη. Το Δαναό ερμηνεύει ο Θ. Κωτσόπουλος, τον Πελαγό ο Λυκ. Καλλέργης και τον Κήρυκα ο Βασ. Κανάκης. Στο χορό των Δαναΐδων συμμετέχουν οι Αν. Σουντινίου, Ελ. Χατζηαργύρη, Π. Καπιτσινέα, Ελ. Βοζικιάδου, Π. Υψηλάντη, Ν. Σγουρίδου κ.ά.
- Το θέατρο Τέχνης ανεβάζει το έργο «*Η πόλη*», της Λούλας Αναγνωστάκη.
- Γυρίζεται η ταινία «*Ο ανήφορος*» με την Ξένια Καλογεροπούλου.
- Γυρίζεται η ταινία «*Δεσποινίς Διευθυντής*» με την Τζένη Καρέζη και τον Αλέκο Αλεξανδράκη.
- Γυρίζεται η ταινία του Αλ. Σακελλάριου «*Η σοφερίνα*» με τους Αλ. Βουγιουκλάκη, Μάρω Κοντού, Αλ. Αλεξανδράκη, Βασ. Αυλωνίτη, Δ. Παπαγιαννόπουλο, Γ. Κωνσταντίνου κ.ά.
- Γυρίζεται η ταινία του Ζυλ Ντασέν «*Τοπκαπί*» με την Μελίνα Μερκούρη.
- Γιάννης Ρίτσος: *Ποιήματα*.
- Βασίλης Βασιλικός: *Μυθολογία της Αμερικής, Φωτογραφίες*.
- Γιώργος Θεοτοκάς: *Ασθενείς και οδοιπόροι*.
- Γιώργου Χειμωνά: *Η εκδρομή*.
- Κώστας Κοτζιάς: *Γαλαρία Νο 7*.
- Γιώργος Ιωάννου: *Για ένα φιλότιμο*.
- Νίκος Καχτίσης: *Εξώστης*.
- Γεννιέται στη Νάουσα η τραγουδίστρια Ελένη Τσαλιγοπούλου.

4 Ιανουαρίου 1964

Ο Πατριάρχης Αθηναγόρας και ο Πάπας Παύλος Στ' συναντιόνται στην Ιερουσαλήμ.

15 Ιανουαρίου 1964

Ύστερα από τις ασφυκτικές πιέσεις των Αμερικανών και των Άγγλων, αρχίζει στο Λονδίνο **πενταμερής διάσκεψη για το Κυπριακό**. Συμμετέχουν, πλην των τριών εγγυητριών

δυνάμεων (Βρετανία, Ελλάδα, Τουρκία), εκπρόσωποι της Ελληνοκυπριακής και της Τουρκοκυπριακής κοινότητας, όχι όμως και της Κυπριακής Δημοκρατίας η οποία ωστόσο, εξακολουθεί να αποτελεί, τουλάχιστον τύποις, κυρίαρχο κράτος-μέλος του ΟΗΕ.

Οι Ελληνοκύπριοι δέχονται καταϊγισμό πιέσεων να αποδεχθούν είτε την πρόταση Σανς για ένταξη της Κύπρου στο ΝΑΤΟ, με ταυτόχρονη επιβολή ενός έντονα διχοτομικού συνταγματικού πλαισίου, είτε την πρόταση του αμερικανού υφυπουργού Τζορτζ Μπολ, που προβλέπει την αποστολή νατοϊκής ειρηνευτικής δύναμης στη νήσο και την έναρξη συνομιλιών υπό την αιγίδα της Συμμαχίας. Τις προτάσεις αποδέχονται ασμένως η Άγκυρα και οι Τουρκοκύπριοι, ενώ σ' αυτή την κατεύθυνση κλίνει και η μεταβατική κυβέρνηση του Ι. Παρασκευόπουλου στην Αθήνα. Ο Μακάριος τις απορρίπτει κατηγορηματικά επικουρούμενος από τη Σοβιετική Ένωση η οποία δηλώνει ότι δεν θα μείνει απαθής εάν επιχειρηθεί η μετατροπή της Κύπρου σε «αβύθιστο αεροπλανοφόρο του ΝΑΤΟ».

6 Φεβρουαρίου 1964

Πεθαίνει ο Σοφοκλής Βενιζέλος από οξύ πνευμονικό οίδημα, ενώ επιστρέφει στην Αθήνα με πλοίο από τα Χανιά.

11 Φεβρουαρίου 1964

Ο Π. Κανελλόπουλος μιλώντας σε προεκλογική συγκέντρωση στη Λάρισα ανεβάζει τους τόνους, υπολογίζοντας στα αντικομμουνιστικά σύνδρομα της μεγάλης μερίδας του εκλογικού σώματος και τονίζει: «Μετά τόσον αίμα του ελληνικού λαού κατά τον συμμαχοπολεμό, αι εαμικαί ορδαί αναδιοργανώθησαν, περιφέρονται και τρομοκρατούν την ύπαιθρον υπό την αιγίδα του κόμματος του κ. Παπανδρέου». Ο Γ. Παπανδρέου απαντά στην τελική συγκέντρωση του κόμματός του στην πλατεία Κλαυθμώνος: «Εις τα 1944, με την βοήθειαν του Θεού, κατελύσαμεν την τυραννίαν της αριστεράς. Τώρα, με την βοήθειαν του λαού, κατελύσαμεν την τυραννίαν της δεξιάς».

16 Φεβρουαρίου 1964

Διενεργούνται εκλογές και θριαμβεύει η Ένωση Κέντρου με 2.424.477 ψήφους, 52,72% του συνόλου των ψήφων και 171 έδρες. Ακολουθούν η ΕΡΕ που έχει συμπράξει με τους «Προοδευτικούς» του Σπ. Μαρκεζίνη, με 1.621.546 ψήφους, 35,26% του συνόλου των ψήφων και 107 έδρες και η ΕΔΑ με 542.865 ψήφους, ποσοστό 11,8% και 22 έδρες.

Ο Α. Παπανδρέου εκλέγεται άνετα βουλευτής Αχαΐας και καταλαμβάνει τη θέση του υπουργού Προεδρίας της Κυβερνήσεως και αργότερα υπουργός Συντονισμού. Γρήγορα εκδηλώνεται η πρώτη πολιτική αντιπαράθεσή του με τις ΗΠΑ, όταν καταργεί την αναμετάδοση της «Φωνής της Αμερικής» από το ελληνικό ραδιόφωνο γιατί σχολιάζει δυσμενώς τις ελληνικές θέσεις για το Κυπριακό.

18 Φεβρουαρίου 1964

Ο Γ. Παπανδρέου λαμβάνει από τον φοβερά καταβεβλημένο βασιλιά Παύλο μετά την θριαμβευτική νίκη του, την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης, από την οποία όχι μόνο λείπουν κορυφαία στελέχη της θεωρούμενης προοδευτικής πτέρυγας του κέντρου όπως οι Δημ. Παπασπύρου, Σάββας Παπαπολίτης και Ηλίας Τσιριμώκος, αλλά στην κρισιμότερη θέση του υπουργού Άμυνας τοποθετείται ο άνθρωπος του παλατιού Πέτρος Γαρουφαλιάς, ενώ ως πρόεδρος της Βουλής προωθείται ο επίσης άνθρωπος του παλατιού Γ. Αθανασιάδης Νόβας.

19 Φεβρουαρίου 1964

Με σήμα του Γενικού Επιτελείου Αεροπορίας ορίζεται ότι «η ευθύνη προστασίας του εθνικού εναέριου χώρου που προσδιορίζεται από το FIR Αθηνών θα αναληφθεί από την Ελλάδα, χωρίς κανένα συσχετισμό με τα όρια της Περιοχής 41». Ήδη η Τουρκία από τον Ιανουάριο αμφισβητεί τον εθνικό εναέριο χώρο με μαζικές παραβιάσεις της τουρκικής πολεμικής αεροπορίας.

4 Μαρτίου 1964

Το Συμβούλιο Ασφαλείας αποφασίζει την αποστολή ειρηνευτικής δύναμης του ΟΗΕ στην Κύπρο.

5 Μαρτίου 1964

Τουρκοκύπριοι ένοπλοι οχυρώνονται στο φρούριο του Αγ. Ιλαρίωνα στην οροσειρά του Πενταδάκτυλου και εξαπολύουν επίθεση για να δημιουργήσουν προγεφύρωμα υποδοχής τουρκικών αποβατικών στρατευμάτων. Η επίθεση αποκρούεται από τις ελληνοκυπριακές δυνάμεις.

6 Μαρτίου 1964

Πεθαίνει ο βασιλιάς Παύλος. Τον διαδέχεται στο θρόνο ο γιος του, που στέφεται βασιλιάς ως Κωνσταντίνος Β΄.

7-9 Μαρτίου 1964

Ξεσπούν αιματηρές συγκρούσεις στην Πάφο της Κύπρου. Τουρκοκύπριοι ανοίγουν πυρ εναντίον Ελληνοκυπρίων που κάνουν τα Σαββατιάτικα ψώνια τους στην αγορά κοντά στην τουρκική συνοικία. Κάποιοι ανεβαίνουν σε ένα μιναρέ και πυροβολούν ανυποψίαστους Έλληνες. Αποτέλεσμα: 7 νεκροί, 34 τραυματίες και 300 Ελληνοκύπριοι συλληφθέντες ως όμηροι. Η Εθνοφρουρά εξαπολύει σκληρή αντεπίθεση και συντρίβει του Τούρκους ενόπλους μετατρέποντας την πόλη σε πεδίο μάχης. Πυρπολείται η τουρκική συνοικία και βρετανικά τεθωρακισμένα σπεύδουν να προστατέψουν τους Τουρκοκυπρίους. Απολογισμός: 3 νεκροί και 13 τραυματίες εθνοφρουροί, 35 νεκροί και πολλοί τραυματίες Τουρκοκύπριοι.

13 Μαρτίου 1964

Η Άγκυρα επιδίδει τελεσίγραφο στην κυπριακή κυβέρνηση κατηγορώντας την ελληνική πλευρά για δολοφονίες, ληστείες, εμπρησμούς, λεηλασίες, βιασμούς και βασανιστήρια. Απαιτεί να επιστραφούν οι όμηροι και τα πτώματα των Τουρκοκυπρίων διαφορετικά θα αναλάβει μονομερή δράση. Ο τουρκικός στρατός προετοιμάζεται στην Αλεξανδρέττα και στην Αθήνα συγκαλείται πολεμικό συμβούλιο με τη συμμετοχή του Μακαρίου και του Γρίβα. Ο Έλληνας πρωθυπουργός συνοψίζει ως εξής τη στάση της χώρας: *«Η γραμμή μας είναι η ειρήνη και σε περίπτωση επιθέσεως η άμυνα»*.

16 Μαρτίου 1964

Η Τουρκική Εθνοσυνέλευση εξουσιοδοτεί την κυβέρνηση του Ισμέτ Ινονού να επέμβει στρατιωτικά στην Κύπρο, όποτε το κρίνει αναγκαίο.

19 Μαρτίου 1964

Κατά την πρώτη ψηφοφορία για την εκλογή προέδρου στη Βουλή, 33 βουλευτές της πλειοψηφίας δεν ψηφίζουν τον υποψήφιο της κυβέρνησης Γ. Αθ. Νόβα. Από τα 33 αρνητικά ψηφοδέλτια, τα 30 γράφουν τη λέξη «Δημοκρατία». Στη δεύτερη ψηφοφορία και οι 166 βουλευτές της ΕΚ ψηφίζουν το Νόβα ως πρόεδρο.

20 Μαρτίου 1964

Το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας εξοργίζει τον Γ. Παπανδρέου ο οποίος προβαίνει σε σκληρές δηλώσεις: *«Με βαθύτατην θλίψιν, αγανάκτησιν και ντροπήν αναγγέλλω εις τον δημοκρατικόν κόσμον της Ενώσεως Κέντρου ότι η δημοκρατία σήμερον προδότηει εις την Βουλήν. Οι θριαμβευταί της 16ης Φεβρουαρίου εγίναμεν η χλεύη των ηττημένων»*. Ο αρχηγός της ΕΚ κατονομάζει ως *«οργανωτές της συνωμοσίας»* τον Τσιριμώκο και τον Παπαπολίτη, αναγγέλλοντας την διαγραφή τους από το κόμμα.

28 Μαρτίου 1964

Στην έκθεση που συντάσσει ο αρεοπαγίτης Αντώνιος Φλώρος για την υπόθεση Λαμπράκη, αποδίδει πρόθεση επηρεασμού του ανακριτικού έργου στον εισαγγελέα Κωνσταντίνο Κόλλια.

11 Απριλίου 1964

Η νέα πραγματικότητα στην Κύπρο θέτει ενώπιον ιστορικών διλημάτων την κυβέρνηση του Γ. Παπανδρέου. Όπως όλοι οι προκάτοχοί του, δυσφορεί έντονα με τις μονομερείς πρωτοβουλίες του Μακαρίου, δεν εννοεί όμως να αφήσει την Κύπρο απροστάτευτη. Σε εμπιστευτική συνάντηση του πρωθυπουργού της Ελλάδας με τον Μακάριο στο Καστρί και τη συμμετοχή του στρατηγού Γρίβα, συναποφασίζεται η μυστική αποστολή ελληνικής μεραρχίας με βαρύ οπλισμό στο νησί. Η υλοποίηση της απόφασης προχωρεί με ταχύτατους

ρυθμούς, ανατρέποντας άρδην τους στρατιωτικούς συσχετισμούς δύναμης και ενισχύοντας τη διαπραγματευτική θέση της ελληνοκυπριακής πλευράς.

17 Απριλίου 1964

Αρχίζει η μυστική αποστολή της ελληνικής μεραρχίας στην Κύπρο με πλοία του εφοπλιστή Αν. Ποταμιάνου. Οι στρατιώτες επιβιβάζονται στα πλοία με πολιτική περιβολή προσποιούμενοι τους τουρίστες. Οι πλόες γίνονται τη νύχτα. Οι μυστικές υπηρεσίες Αγγλίας και ΗΠΑ εντοπίζουν τις κινήσεις αλλά κατά μια ερμηνεία δείχνουν κατανόηση μιας και η ελληνική δύναμη θα λειτουργήσει υπό την υψηλή καθοδήγηση του Γ. Παπανδρέου, ως αντίβαρο στους ενόπλους του Αρχιεπισκόπου, ο οποίος τολμά να κάνει βήματα προς τη Μόσχα.

23-29 Απριλίου 1964

Κύπρος: Ξεσπούν νέες συγκρούσεις μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Οι ελληνοκυπριακές δυνάμεις σφυροκοπούν το φρούριο του Αγ. Ιλαρίωνα που κρατούν οι Τούρκοι. Την επιχείρηση διευθύνουν Ελλαδίτες αξιωματικοί, αλλά παρά το σφυροκόπημα, οι Τουρκοκύπριοι αντιστέκονται σθεναρά.

5 Μαΐου 1964

Η ελληνική κυβέρνηση διαμαρτύρεται με διάβημα προς την Άγκυρα γιατί τουρκικά πολεμικά αεροπλάνα παραβιάζουν τον ελληνικό εναέριο χώρο κοντά στη Μυτιλήνη και στη Σάμο.

11 Μαΐου 1964

Η κατάσταση στην Κύπρο είναι εκρηκτική. Δύο Έλληνες αξιωματικοί και ο γιός του αστυνομικού διευθυντή της Λευκωσίας δολοφονούνται από Τουρκοκύπριους, όταν μπαίνουν κατά λάθος, στην Τουρκική συνοικία της Αμμοχώστου.

25 Μαΐου 1964

Ο Γεώργιος Μαύρος ο οποίος έχει παραιτηθεί ένα μήνα νωρίτερα από υπουργός Συντονισμού, εκλέγεται διοικητής της Εθνικής Τράπεζας.

3 Ιουνίου 1964

Η Τουρκική Εθνοσυνέλευση σε έκτακτη συνεδρίαση αποφασίζει την επέκταση των τουρκικών χωρικών υδάτων. Η ελληνική κυβέρνηση αντιδρά Στην Αθήνα και τη Λευκωσία φθάνουν πληροφορίες για μεγάλη κινητοποίηση του στρατού στην Αλεξανδρέττα. Παράλληλα η Αθήνα διατάσσει ετοιμότητα των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων.

12 Ιουνίου 1964

Ο Γρίβας αποβιβάζεται στην Κύπρο.

23-25 Ιουνίου 1964

Με την απειλή της ένοπλης σύρραξης μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, δύο χωρών μελών του ΝΑΤΟ, οι Αμερικανοί κινούνται ταχύτατα και ο Πρόεδρος Τζόνσον προσπαθεί να πείσει τους δύο πρωθυπουργούς να επισκεφθούν την Ουάσιγκτον. Ο Έλληνας πρωθυπουργός αρνείται να συναντηθεί με τον Ινονού, αρκούμενος σε διμερείς συνομιλίες με τους Αμερικανούς. Ο Γ. Παπανδρέου συνοδευόμενος από τον γιο του και αναπληρωτή υπουργό Συντονισμού Ανδρέα Παπανδρέου, συνομιλεί με τον Αμερικανό Πρόεδρο Λίντον Τζόνσον στην Ουάσιγκτον και ανθίσταται στις πιέσεις δεχόμενος την έναρξη ενός γύρου διαπραγματεύσεων υπό την αιγίδα του ΟΗΕ, με την μεσολάβηση του πρώην υπουργού εξωτερικών των ΗΠΑ, Ντιν Άτσεσον.

30 Ιουνίου 1964

Η Τουρκία κλείνει με νόμο τα ελληνικά σχολεία στην Ίμβρο και την Τένεδο και εντείνει την πολιτική αφελληνισμού των δύο νησιών, με μαζικές απαλλοτριώσεις και εποικισμό τους με Τούρκους της Μικράς Ασίας.

Αρχές Ιουλίου 1964

Ο Αμερικανός μεσολαβητής Ντιν Άτσεσον παρουσιάζει δύο σχέδια για τη λύση του Κυπριακού. Και τα δύο κάνουν λόγο για την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, με σοβαρά ανταλλάγματα στην Τουρκία. Το πρώτο προβλέπει την παραχώρηση στην Τουρκία της χερσονήσου της Καρπασίας, που θα μετατραπεί σε στρατιωτική βάση της Άγκυρας, με μεγάλες δυνάμεις στρατού ξηράς, ναυτικού και αεροπορίας, ενώ ταυτόχρονα εκχωρούνται

στην Τουρκία μια σειρά καντονίων, όπου οι Τουρκοκύπριοι υπερτερούν δημογραφικά. Το δεύτερο σχέδιο κάνει λόγο για «εκμίσθωση» της Καρπασίας στην Τουρκία για περίοδο 50 χρόνων, ενώ μειώνει εδαφικά και τον τουρκικό τομέα της Κύπρου.

Η Τουρκία τάσσεται υπέρ του πρώτου σχεδίου και η Ελλάδα υποστηρίζει το δεύτερο. «Μας προσφέρουν μια πολυκατοικία έναντι αντιπαροχής ενός διαμερίσματος», είναι η χαρακτηριστική έκφραση του Γ. Παππανδρέου, ο οποίος δεν θέλει να πάει χαμένο αυτό που θεωρεί την τελευταία, ίσως, ευκαιρία για επωφελή επίλυση του Κυπριακού.

Ο Μακάριος τάσσεται κατηγορηματικά αντίθετος και με τα δύο σχέδια.

5 Ιουλίου 1964

Πραγματοποιούνται Δημοτικές εκλογές. Στην Αθήνα και τον Πειραιά επικρατούν, αντιστοίχως, οι Κιτσίκης και Κυριακάκος, υποστηριζόμενοι από την Αριστερά. Στη Θεσσαλονίκη εκλέγεται ο Κ. Τσίρος, υποστηριζόμενος από την Ένωση Κέντρου και την ΕΔΑ.

11 Ιουλίου 1964

Ψηφίζεται νομοσχέδιο για το πόθεν έσχες των πολιτικών.

23 Ιουλίου 1964

Απεργοί και αστυνομία συγκρούονται στο Λαύριο.

6-8 Αυγούστου 1964

Κύπρος: Ελληνοκύπριοι καταλαμβάνουν το ύψωμα του Λωρόβουνου και ετοιμάζονται να εισβάλουν στα Κόκκινα. Η ελληνική κυβέρνηση στέλνει σήμα για άμεση κατάπαυση του πυρός. Ο Γρίβας αρνείται. Η τουρκική αεροπορία βομβαρδίζει τις περιοχές της Πάφου και της Τυλληρίας και τουρκικά πολεμικά σκάφη εμφανίζονται στα ανοιχτά των κυπριακών ακτών. Ποτέ πριν το ενδεχόμενο μιας τουρκικής εισβολής δεν είναι τόσο άμεσο.

8 Αυγούστου 1964

Τουρκικά μαχητικά αεροπλάνα βομβαρδίζουν με βόμβες και ναπάλμ την ακταιωρό «Φαέθων» στο караβοστάσι «Ξερός» στη Μεγαλόνησο. Κατά τη διάρκεια της άνισης μάχης το ελληνικό πλήρωμα καταφέρνει να καταρρίψει ένα μαχητικό και να χτυπήσει ένα άλλο. Σκοτώνονται δύο υπαξιωματικοί, τέσσερις ναύτες από το πλήρωμα και ένας Κύπριος. Ο μόνος επιζών αξιωματικός Δημ. Μητσάτσος δέχεται πυρά στο δεξί του χέρι το οποίο στη συνέχεια το χάνει.

9 Αυγούστου 1964

Στις 5.30μ.μ. πέντε ελληνικά αεροπλάνα τύπου Harvard με κυπριακά εθνόσημα απογειώνονται οπλισμένα από το Τατόι με προορισμό την Κύπρο. Ενδιάμεσος σταθμός είναι η Ρόδος όπου ανεφοδιάζονται και μετά από πτήση τριών ωρών σε χαμηλό ύψος, με σιγή ασυρμάτου και φώτα σβηστά προσγειώνονται στη Λακατάμια της Κύπρου στις 11.30μ.μ. Λόγω της πτήσης σε πολύ χαμηλό ύψος ένα από τα αεροπλάνα συντρίβεται στο έδαφος και οι χειριστές του τραυματίζονται ευτυχώς ελαφρά.

10 Αυγούστου 1964

Νωρίς το πρωί τα αεροπλάνα στη Λακατάμια της Κύπρου φορτώνονται με ρουκέτες με σκοπό να χτυπήσουν στόχο στον οποίο ο στρατηγός Γρίβας θα εξαπολύσει γενική επίθεση. Στις 4.00π.μ. τα εναπομείναντα τέσσερα αεροπλάνα διατάσσονται να επιστρέψουν στην Ελλάδα. Ο Μακάριος στρέφεται ανοιχτά προς την Μόσχα. Ο Νικήτα Χρουτσόφ διαμηνύει στον Ινονού ότι, αν αποτολήσει πολεμικό τυχοδιωκτισμό, θα βρει τη Σοβιετική Ένωση (ΕΣΣΔ) αντιμέτωπη.

Η παρέμβαση της σοβιετικής διπλωματίας αποσοβεί την επαπειλούμενη τουρκική εισβολή, αλλά η στάση του Μακαρίου οδηγεί σε νεκρό σημείο τις ήδη ψυχρές σχέσεις του με την Αθήνα.

12 Αυγούστου 1964

Διενεργείται **αποστολή φωτογράφισης με αεροσκάφη RF-84F της Πολεμικής Αεροπορίας από τη Σούδα στην Κύπρο** με σκοπό να καθοριστούν με ακρίβεια τα σημεία επαφής των τουρκοκυπριακών θυλάκων, οι οχυρώσεις τους και να προσδιοριστεί, όσο είναι δυνατόν, η έκτασή τους. Από τα έξη αεροπλάνα που λαμβάνουν μέρος και τους αναθέτουν

διαφορετικούς στόχους προς φωτογράφιση όπως η Μόρφου και η Κυρήνεια, μόνον ένα καταφέρνει να επιστρέψει με αξιοποιήσιμες φωτογραφίες. Όλα δέχονται παρενοχλήσεις από βρετανικά αεροσκάφη της βάσης του Ακρωτηρίου.

17 Αυγούστου 1964

Η Ελλάδα αποσύρει στρατιωτικές δυνάμεις από το ΝΑΤΟ καθώς και το ελληνικό κλιμάκιο της Σμύρνης.

Ο Γ. Παπανδρέου καλεί στην Αθήνα τον στρατηγό Γρίβα και τον πείθει να εργασθεί για την αποδοχή του σχεδίου Άτσεσον.

20 Αυγούστου 1964

Οι Αμερικανοί ανήσυχτοι από τον κίνδυνο να μετατραπεί η Κύπρος σε «Κούβα της Ανατ. Μεσογείου», πιέζουν τον Έλληνα πρωθυπουργό, μέσω του πρεσβευτή τους, Χ. Λαμπουίς, να προχωρήσει σε πραξικοπηματική «Ένωση», στη λογική του σχεδίου Άτσεσον, που βέβαια, προϋποθέτει τον πραξικοπηματικό παραμερισμό του Μακαρίου. Ο Γ. Παπανδρέου δεν αποτολμά αυτή τη λύση και απορρίπτεται από την Αθήνα και την Λευκωσία η πρόταση του Ντιν Άτσεσον. Το εθνικό μέτωπο υφίσταται ανεπανόρθωτο ρήγμα.

28-30 Αυγούστου 1964

Ξεσπούν βιαιοπραγίες εναντίον των Ελλήνων που έχουν απομείνει στην Άγκυρα και τη Σμύρνη.

6 Σεπτεμβρίου 1964

Εκλέγεται από το δημοτικό συμβούλιο, δήμαρχος Αθηναίων ο Γ. Πλυτάς., επικεφαλής της μειοψηφίας χάρη στις ψήφους μερίδας των κεντρικών συμβούλων.

15 Σεπτεμβρίου 1964

Η Άγκυρα με την εγκύκλιό της 3385/15-9-1964 απαγορεύει τη διακίνηση ελληνικών βιβλίων και εγκυκλοπαιδειών στα ελληνικά σχολεία. Επίσης απαγορεύει τον εορτασμό θρησκευτικών εορτών όπως το Πάσχα, τα Χριστούγεννα και την Πρωτοχρονιά.

18 Σεπτεμβρίου 1964

Πραγματοποιείται ο γάμος του 23χρονου βασιλιά Κωνσταντίνου με την 18χρονη Άννα – Μαρία της Δανίας στον Μητροπολιτικό Ναό Αθηνών.

30 Σεπτεμβρίου 1964

Ο υπουργός εξωτερικών της Κύπρου Σπύρος Κυπριανού υπογράφει συμφωνία με τους Σοβιετικούς για τη χορήγηση αρμάτων μάχης, torπιλακάτων, πυραύλων εδάφους – αέρος και πυροβόλων όπλων για την άμυνα του νησιού και δρομολογείται άμεσα η διαδικασία παράδοσής τους.

1 Οκτωβρίου 1964

Η υπόθεση της Αεροπορίας αποδεικνύεται χαλκευμένη και αποκαθίστανται οι αξιωματικοί που είχαν διωχθεί.

6 Νοεμβρίου 1964

Με απόφαση της Βουλής τερματίζεται, νομικά, το μετεμφυλιακό καθεστώς της περιόδου 1945-49 και αίρονται τα έκτακτα μέτρα ασφαλείας. Καταργείται το Γ΄ Ψήφισμα, αποφασίζεται η αποφυλάκιση εκατοντάδων πολιτικών κρατουμένων, η διάλυση κάποιων ακροδεξιών οργανώσεων και αφήνεται να περιπέσουν σε αχρηστία τα πιστοποιητικά νομιμοφροσύνης που απαιτούνταν έως τότε για να βρει κανείς σταθερή και μόνιμη εργασία.

15 Νοεμβρίου 1964

Ο Α. Παπανδρέου παραιτείται από την κυβέρνηση.

20 Νοεμβρίου 1964

Ο Α. Παπανδρέου επισκέπτεται την Κύπρο.

29 Νοεμβρίου 1964

Σημειώνεται ισχυρή έκρηξη κατά τον εορτασμό της ανατίναξης της γέφυρας του Γοργοποτάμου. Ο απολογισμός είναι 13 νεκροί και 45 τραυματίες. Από την Αριστερά αμφισβητείται το επίσημο πόρισμα που κάνει λόγο για παλαιά νάρκη.

29 Δεκεμβρίου 1964

Ύστερα από ανακρίσεις 19 μηνών, το συμβούλιο Πλημμελειοδικών παραπέμπει για ανθρωποκτονία από πρόθεση τους Γκοτζαμάνη και Εμμανουηλίδη, για την υπόθεση Λαμπράκη και για ηθική αυτουργία τους Γιοσμά και Καπελώνη. Οι αξιωματικοί της χωροφυλακής παραπέμπονται για απλή παράβαση καθήκοντος.

1965

- Η αξία του βιομηχανικού προϊόντος ξεπερνά για πρώτη φορά, την αξία της γεωργικής παραγωγής και ο ρυθμός ανάπτυξης της οικονομίας φτάνει το 8%.
- Στις 5 Απριλίου δονείται από ισχυρό σεισμό η Πελοπόννησος με αποτέλεσμα να χάσουν τη ζωή τους 17 και να τραυματιστούν 200. Μεγάλες είναι οι καταστροφές στη Μεγαλόπολη και στην Πάτρα.
- Ο Πρωθυπουργός Γ. Παπανδρέου αποφασίζει να προκηρύξει διεθνή διαγωνισμό για τον εξοπλισμό του ΕΙΡ με τηλεοπτικά μηχανήματα. Το Σεπτέμβριο πραγματοποιείται από τους ραδιοθαλάμους του Ζαπτείου η πρώτη δοκιμαστική εκπομπή της ελληνικής τηλεόρασης για την οποία ο προϋπολογισμός είναι 270.000 δρχ. Χιλιάδες Αθηναίοι στριμώχνονται στις προθήκες των καταστημάτων με τηλεοπτικούς δέκτες για να παρακολουθήσουν το πρωτόφαντο θέαμα.
- Τα Φθινόπωρο η Αθήνα φιλοξενεί τις εργασίες του 16^{ου} Αστροναυτικού Συνεδρίου. Καταφθάνει πλήθος ξένων επισήμων μεταξύ των οποίων οι Σοβιετικοί κοσμοναύτες Αλεξέι Λεόνοφ, Πάβελ Μπελάγιεφ, οι Αμερικανοί αστροναύτες Γκόρντον Κούπερ και Πητ Κόνραντ, αλλά και άτομα όπως ο πυραυλικός επιστήμονας Βέρνερ Φον Μπράουν και ο συγγραφέας επιστημονικής φαντασίας Άρθουρ Κλάρκ. Την έναρξη κηρύσσει ο ίδιος ο βασιλιάς Κωνσταντίνος.
- Η Μελίνα Μερκούρη παντρεύεται τον γαλλικής καταγωγής αμερικανό σκηνοθέτη Ζυλ Ντασέν.
- Η Αλίκη Βουγιουκλάκη παντρεύεται τον Δημ. Παπαμιχαήλ.
- Τα ΙΧ αυτοκίνητα που κυκλοφορούν στη χώρα ανέρχονται πλέον σε 104.257.
- Κυκλοφορεί ο δίσκος του Μάνου Χατζιδάκη *Το χαμόγελο της Τζοκόντα*.
- Γυρίζεται η ταινία του Γιώργου Τζαβέλα «*Η δε γυνή να φοβήται τον άνδρα*» με το Γιώργο Κωνσταντίνου και τη Μάρω Κοντού.
- Γυρίζεται η ταινία «*Υπάρχει και φιλότιμο*» με το Λάμπρο Κωνσταντάρα το Διον. Παπαγιαννόπουλο κ.ά.
- Ο Λάκης Παπαστάθης γυρίζει την ταινία «*Γράμμα από την Αμερική*».
- Γυρίζεται η ταινία του Βασίλη Γεωργιάδη «*Το χύμα βάφτηκε κόκκινο*».
- Η Ίλυα Λιβυκού αποσπά το βραβείο πρώτου γυναικείου ρόλου στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, για την ταινία «*Ένας ντελικανής*» του Μανόλη Σκουλούδη.
- Μέλπω Αξιώτη: *Σπίτι μου*.
- Γιώργος Σεφέρης: *Αντιγραφές*.
- Τάσος Λειβαδίτης: *Ποίηση*.
- Στρατής Τσίρκας: *Η νυχτερίδα* (Το τρίτο βιβλίο της τριλογίας *Ακυβέρνητες Πολιτείες*).
- Αντώνης Σαμαράκης: *Το λάθος*.
- Νίκος Καχτίσης: *Η περιπέτεια ενός βιβλίου*
- Μαρία Ιορδανίδου: *Διακοπές στον Καύκασο*.
- Πεθαίνει ο λογοτέχνης και ζωγράφος Φώτης Κόντογλου (Φώτιος Αποστολέλης), (γ. 1895).
- Πεθαίνει ο δημοσιογράφος και λογοτέχνης Λουκής Ακρίτας (γ. 1909).
- Πεθαίνει ο τροβαδούρος του ελαφρού τραγουδιού Νίκος Γούναρης (γ. 1915).

11 Ιανουαρίου 1965

Τα πρώτα φορτία από τις βάσεις των ρωσικών πυραύλων φθάνουν στην Κύπρο από την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου υπό συνθήκες άκρας μυστικότητας. Η είδηση διαρρέει σε Αθηναϊκές εφημερίδες προκαλώντας διεθνές σάλο. Με την άμεση εμπλοκή των Αμερικανών και τις συνδυασμένες πιέσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης και του στρατηγού Γρίβα, ο Μακάριος υποχωρεί και παραδίδει τους πυραύλους στον πρόεδρο της Αιγύπτου Νάσερ έναντι οικονομικών ανταλλαγμάτων.

21 Ιανουαρίου 1965

Η νέα ηγεσία της Σοβιετικής Ένωσης υπό το Λεονίντ Μπρέζνιεφ αποφασίζει να εξισορροπήσει την πολιτική της στο Κυπριακό. Ο υπουργός εξωτερικών Αντρέι Γκρομικό δηλώνει ότι η χώρα του τάσσεται εναντίον μιας μελλοντικής ένωσης Ελλάδας-Κύπρου και υπέρ της λύσης του Κυπριακού στο πλαίσιο μιας δικοινοτικής ομοσπονδίας, μια θέση πολύ κοντά στην επίσημη πολιτική της Άγκυρας.

30 Ιανουαρίου 1965

Με νόμο καθιερώνεται η 35ετία των Δημοσίων Υπαλλήλων.

2-3 Φεβρουαρίου 1965

Ο Γ. Παπανδρέου επισκέπτεται το Βελιγράδι για συνομιλίες με τον Πρόεδρο Τίτο. Ο υπουργός Εξωτερικών της Γιουγκοσλαβίας θέτει ευθέως ζήτημα μακεδονικής μειονότητας στην Ελλάδα.

19 Φεβρουαρίου 1965

Ο Π. Κανελλόπουλος σε συγκέντρωση στην πλατεία Κλαυθμώνος κηρύσσει τον «υπέρτατο αγώνα» για την ανατροπή της κυβέρνησης Γ. Παπανδρέου.

23 Φεβρουαρίου 1965

Ο Γ. Παπανδρέου αποκαλύπτει στη Βουλή το «Σχέδιο Περικλής», με το οποίο επιχειρήθηκε η αλλοίωση της λαϊκής βούλησης στις εκλογές του 1961.

26 Φεβρουαρίου 1965

Ο Π. Κανελλόπουλος ζητεί από τον βασιλιά να αποπέμψει τον Γ. Παπανδρέου ως ενδοτικό έναντι του κομμουνισμού. Την επομένη η ΕΡΕ καταγγέλλει στη Βουλή «κομμουνιστική διείσδυση» στη Σχολή Ευελπίδων.

17 Απριλίου 1965

Η κυβέρνηση του Κέντρου ανακοινώνει την απόφασή της να άρει όλα τα έκτακτα μέτρα της περιόδου του Εμφυλίου και να αποφυλακίσει και τους τελευταίους πολιτικούς κρατούμενους.

25 Απριλίου 1965

Ο Α. Παπανδρέου επιστρέφει στη θέση του αναπληρωτή υπουργού Συντονισμού.

19 Μαΐου 1965

Δημοσιεύεται για πρώτη φορά η **υπόθεση ΑΣΠΙΔΑ** (*Αξιωματικοί Σώσατε Πατρίδα, Ιδανικά, Δημοκρατία, Αξιοκρατία*), στην εφημερίδα Ημερήσιος Κήρυξ της Λάρισας. Προηγείται υπόμνημα του Γ. Γρίβα στο βασιλιά και τον υπουργό Άμυνας Π. Γαρουφαλιά, από τον οποίο καταγγέλλονται κρούσματα απειθαρχίας στην *ΕΛΔΥΚ* (*Ελληνική Δύναμη Κύπρου*), μετά την επίσκεψη του Ανδρέα Παπανδρέου στην Κύπρο.

20 Μαΐου 1965

Μεταβαίνει στην Κύπρο ο αντιστράτηγος του δικαστικού Ι. Σίμος για ανακρίσεις που αφορούν την υπόθεση ΑΣΠΙΔΑ.

28 Μαΐου 1965

Διατυπώνονται καταγγελίες σε αντιπολιτευόμενες εφημερίδες της Αθήνας για ανάμιξη του Α. Παπανδρέου στον ΑΣΠΙΔΑ.

1 Ιουνίου 1965

Ολοκληρώνει το ανακριτικό του έργο ο αντιστράτηγος Ι. Σίμος. Στο πόρισμά του αφού αναφέρεται στο ιστορικό των προσπαθειών του λοχαγού Μπουλούκου να μυήσει

συναδέλφους του στην οργάνωση σημειώνει: «Απεδείχθη πράγματι ότι εγένετο κίνησις ιδρύσεως οργανώσεως υπό την επωνυμίαν ΑΣΠΙΔΑ υπό ομάδος; αξιωματικών, με ιδιοτελή σκοπόν την εξυπηρέτησιν ατομικών συμφερόντων αυτών και των μελών της οργανώσεως, δια της προωθήσεως μεμυημένων αξιωματικών εις επικαίρους και σημαινούσας θέσεις ή και τινά άλλον απώτερον, όστις όμως ούτε απεδείχθη εκ της εξετάσεως ούτε διεφάνη. Δεν απεδείχθη ότι η κίνησις αυτή είχε πολιτικές επιδιώξεις ή σύνδεσμόν τινά με πολιτικά πρόσωπα». Προτείνει να παραπεμφθούν στο ανακριτικό συμβούλιο, με το ερώτημα της αποτάξεως οι πρωτοστατήσαντες στη μύηση, να ασκηθεί αυστηρός πειθαρχικός έλεγχος σε 6 αξιωματικούς που δέχθηκαν να μνηθούν και να επιβληθεί πειθαρχική ποινή σε δύο αξιωματικούς για αμέλεια στην εκτέλεση των καθηκόντων τους. Το πόρισμα δεν ικανοποιεί τους «ακραίους» της δεξιάς που εξαπολύουν επίθεση κατά του αντιστρατήγου.

7 Ιουνίου 1965

Επιβάλλονται πειθαρχικές ποινές σε αξιωματικούς που φέρονται αναμεμιγμένοι στην υπόθεση ΑΣΠΙΔΑ.

8 & 10 Ιουνίου 1965

Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος στέλνει επιστολές στον πρωθυπουργό, με τις οποίες τον καλεί να εκκαθαρίσει την υπόθεση ΑΣΠΙΔΑ.

25 Ιουνίου 1965

Ο Γ. Παπανδρέου θέτει στη Βουλή θέμα εμπιστοσύνης και παίρνει την ψήφο να συνεχίσει το έργο του.

28 Ιουνίου 1965

Ο λοχαγός Αρ. Μπουλούκος προφυλακίζεται σαν ένας από τους ιδρυτές του ΑΣΠΙΔΑ. Ο Αρ Μπουλούκος παλιό μέλος της οργάνωσης «Χ» του Γρίβα, που είχε τοποθετηθεί στην Κρατική Υπηρεσία Πληροφοριών (ΚΥΠ), κατόπιν επιμονής του συμπατριώτη του υπουργού Εξωτερικών Στ. Κωστόπουλου, είχε μετατεθεί στην Κύπρο, κατόπιν παρακλήσεως του ιδίου του Γρίβα. Μαζί με άλλους αξιωματικούς, επισκέφτηκε επανειλημμένα τον Α. Παπανδρέου, με πρόσχημα κάποιο ρουσφέτι, στην πραγματικότητα όμως για να αποκτήσει «ατού» και ακτινοβολία μεταξύ των συναδέλφων του.

7 Ιουλίου 1965

Ο Α. Παπανδρέου καταθέτει στον ανακριτή ότι: «...η υπόθεση ΑΣΠΙΔΑ αποτελεί μία όψη της σκευωρίας που έχει σαν σκοπό τη συσκότιση του μεγάλου πολιτικού θέματος της λειτουργίας των δημοκρατικών θεσμών της χώρας».

8 Ιουλίου 1965

Ο Γ. Παπανδρέου δειπνεί με το γιο του Ανδρέα και τη σύζυγό του Μαργαρίτα στο Καστρί αναμένοντας νέα από τον Διευθυντή του πολιτικού γραφείου του βασιλιά για τον καθορισμό συνάντησης κατά την οποία πρόκειται να συζητηθεί η κρίση στις σχέσεις πρωθυπουργού-άνακτος. Κατά την 9.30μ.μ. ο αγγελιοφόρος μεταφέρει επιστολή το περιεχόμενο της οποίας είναι κυριολεκτικά εκρηκτικό και τελεσιγραφικό. Ο βασιλιάς κατηγορεί ανοιχτά τον πρωθυπουργό για την εκπόρευση συνωμοτικής οργάνωσης στις ένοπλες δυνάμεις και για ενίσχυση και υπόθαλψη των επεμβάσεων στο έργο της στρατιωτικής δικαιοσύνης. Τον καλεί να καταδικάσει δημόσια την εναντίον του συκοφαντική εκστρατεία και να λάβει μέτρα «διαλύσεως πάσης οργανώσεως ή προπαρασκευής λαοκρατικών εκδηλώσεων ή στάσεων, προπαρασκευαζόμενων υφ' οιονδήποτε πρόσχημα προς υποδούλωση του ελληνικού λαού...»

9 Ιουλίου 1965

Ο Γ. Παπανδρέου απαντά στον βασιλιά: «Συμφώνως προς το πολίτευμα της βασιλευομένης δημοκρατίας ο βασιλεύς βασιλεύει και ο λαός κυβερνά δια της νομίμου κυβερνήσεως. Ο βασιλεύς συμβουλεύει, αλλά η κυβέρνησις αποφασίζει...». Συνεχίζοντας την επιστολή του ο πρωθυπουργός τονίζει ότι δεν είναι σύμφωνον προς το πολίτευμα της χώρας ο βασιλιάς να διεκδικεί το δικαίωμα ορισμού του υπουργού Εθνικής Αμύνης και της ηγεσίας των Ενόπλων

Δυνάμεων και καταλήγει ότι: «Εις την λαοπρόβλητον κυβέρνησιν ανήκει η πλήρης εξουσία εις όλους τους τομείς του κράτους».

10 Ιουλίου 1965

Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος τηλεφωνεί στο Γ. Παπανδρέου και του αναγγέλλει τη γέννηση του πρώτου του παιδιού, της Αλεξίας. Ο πρωθυπουργός κάνοντας λανθασμένη πολιτική εκτίμηση ότι ο βασιλιάς είναι διατεθειμένος να συμβιβαστεί, μεταβαίνει στην Κέρκυρα μαζί με τον πρόεδρο της Βουλής Γ. Αθανασιάδη Νόβα για συνεργασία.

Ο συνταγματάρχης του πυροβολικού Γ. Παπαδόπουλος καταγγέλλει απόπειρα δολιοφθοράς σε οχήματα του στρατού στον Έβρο. Όπως αποδεικνύεται αργότερα, η δολιοφθορά ήταν έργο του ιδίου.

11 Ιουλίου 1965

Ο πρωθυπουργός και ο βασιλιάς συναντώνται στην Κέρκυρα. Ο Γ. Παπανδρέου ζητεί από τον Κωνσταντίνο να εγκρίνει την αντικατάσταση του υπουργού Εθνικής Άμυνας Πέτρου Γαρουφαλιά και του αρχηγού του Γενικού Επιτελείου Στρατού. Ο βασιλιάς αρνείται και αρχίζει η ρήξη του πρωθυπουργού με τα ανάκτορα. Παρ' όλα αυτά ο πρωθυπουργός δηλώνει εξερχόμενος της συνάντησης ότι υπήρξε: «πλήρης αρμονία απόψεων επί του τρόπου λειτουργίας του πολιτεύματος της βασιλευομένης δημοκρατίας». Ο Γ. Αθανασιάδης Νόβας παραμένει με τον Κωνσταντίνο και έχει συνεργασία μιάμισης ώρας μαζί του.

13 Ιουλίου 1965

Ο πρωθυπουργός συγκαλεί την κοινοβουλευτική ομάδα της Ένωσης Κέντρου, η οποία αποφασίζει ομόφωνα τη διαγραφή του Πέτρου Γαρουφαλιά.

Ο επιτετραμμένος της αμερικανικής πρεσβείας στην Αθήνα Νόμπερτ Άνσουτς συναντάται με δική του πρωτοβουλία, με τον Α. Παπανδρέου και υποστηρίζει ότι ο βασιλιάς έκανε καλά να αρνηθεί στον Γ. Παπανδρέου το χαρτοφυλάκιο της Εθνικής Αμύνης. Σε παρατήρηση του Α. Παπανδρέου πως αυτή η ενέργεια δεν συμβιβάζεται με το Σύνταγμα χαμογελά: «Έγινε ποτέ σεβαστό το Σύνταγμα σας; Γιατί πρέπει να γίνει σεβαστό τώρα; Με την υπόθεση ΑΣΠΙΔΑ ανοιχτή, πώς να διανοηθεί ο βασιλιάς να παραδώσει το υπουργείο Αμύνης στον πατέρα σου; Εξ άλλου η ανάμιξή σου στην υπόθεση αυτή είναι σαφής... Ξέρεις πολύ καλά πως η κυβέρνησή μου έχει επενδύσει τεράστια ποσά στο στρατιωτικό κατεστημένο της Ελλάδας. Αν κάθε νέα ελληνική κυβέρνηση άλλαζε την ηγεσία του στρατεύματος, τι εγγύηση θα είχαμε πως οι ένοπλες δυνάμεις θα παίξουν το ρόλο που τους έχει αναθέσει το ΝΑΤΟ;»

14 Ιουλίου 1965

Ο Κωνσταντίνος στέλνει τρίτη εμπρηστική επιστολή στον πρωθυπουργό παρόλο που ο Γ. Παπανδρέου δεν έχει απαντήσει ακόμη στη δεύτερη. Του απαγορεύει να αναλάβει το υπουργείο Άμυνας και τονίζει: «Εδημιουργήσατε άνευ λόγου και καλλιιεργείτε, ως να υφίστατο αιτία τις, αντιδικίαν προς εμέ δια την εξυπηρέτησιν σκοπών τελείως αντιθέτων προς την εύρυθμον και συνταγματικήν λειτουργίαν του πολιτεύματος...». Τη νύχτα σπεύδουν στο Καστρί πολλά επιφανή στελέχη της Ένωσης Κέντρου για να πιέσουν τον Γ. Παπανδρέου να υποκύψει. Πρωτοστατούν οι Κ. Μητσοτάκης, Ηλίας Τσιριμώκος, Στ. Αλαμανής, Δ. Παπασπύρου, και άλλοι.

15 Ιουλίου 1965

Αργά το απόγευμα η συνάντηση του Γ. Παπανδρέου με τον βασιλιά Κωνσταντίνο, δε διαρκεί περισσότερο από ένα τέταρτο της ώρας. Τα πάντα είναι προαποφασισμένα και από τις δύο πλευρές. «Επήλθε διαφωνία. Αύριο θα υποβάλω παραίτησιν και θα προβώ εις ανακοινώσεις» δηλώνει ο πρωθυπουργός. Χωρίς όμως να αφήσει κανένα περιθώριο κινήσεων ο νεαρός μονάρχης ορίζει αμέσως μετά την αποχώρηση του Γ. Παπανδρέου τριμελές κυβερνητικό κλιμάκιο με πρωθυπουργό το Γεώργιο Αθανασιάδη Νόβα, υπουργό Άμυνας το Στ. Κωστόπουλο και υπουργό Δημόσιας Τάξης το ναύαρχο Ι. Τούμπα, όλους βουλευτές της Ένωσης Κέντρου.

Ο Γ. Παπανδρέου δηλώνει: «Συντετέλεσθη σήμερον παραβίασις του πολιτεύματος. Η κυβέρνησις του λαού εξηναγκάσθη εις παραίτησιν και εκλήθη να κυβερνήσῃ μία ομάς

προδοτών της Ενώσεως Κέντρου [...]. Καταγγέλλω προς τον δημοκρατικόν κόσμον της χώρας την ομάδα των προδοτών και τον καλώ εις πάνδημον ειρηνικήν εκδήλωσιν εναντίον της προδοσίας [...]. Αρχίζει από σήμερον νέος ανένδοτος αγών υπέρ της δημοκρατίας».

16 Ιουλίου 1965

Από την ημέρα αυτή και για ένα μήνα σημειώνεται η μεγαλύτερη έκρηξη διαδηλώσεων που γνωρίζει ποτέ η Ελλάδα (**Ιουλιανά**). Σημειώνονται 383 συγκεντρώσεις και πορείες, εκ των οποίων 67 στην Αθήνα, με την συμμετοχή εκατοντάδων χιλιάδων διαδηλωτών με ακραία συνθήματα, όπως «*οι προδότες στο Γουδί*» και «*κάτω η Μοναρχία*».

Κορυφαία στελέχη της ομάδας των αποστατών όπως οι Κ. Μητσοτάκης και Δ. Παπασπύρου, διατάζουν να ορκιστούν υπουργοί. Η τελετή αναβάλλεται για τις 19.00 το βράδυ. Στις 17.30 ο Στ. Κωστόπουλος επικοινωνεί αναστατωμένος με τον Αμερικανό επιτετραμμένο Νόμπερτ Άνσουτς και του εξηγεί την κατάσταση. Λίγο μετά τηλεφωνεί και πάλι στον Άνσουτς και του δηλώνει ότι ο Κ. Μητσοτάκης θα ορκιστεί στις 19.45.

19 Ιουλίου 1965

Ο Γ. Παπανδρέου γνωρίζει την κορυφαία στιγμή λαϊκής αποθέωσης στην καριέρα του. Εκατοντάδες χιλιάδες λαού κατακλύζουν τους δρόμους της πρωτεύουσας, από το σπίτι του στο Καστρί έως το πολιτικό του γραφείο, στο κέντρο της Αθήνας κατά την ώρα της μετάβασής του. Ο νόμιμος πρωθυπουργός δηλώνει: «*Την κυβέρνηση των προδοτών κατήργησεν απόψε η παντοδύναμος οργή του λαού*».

21 Ιουλίου 1965

Πραγματοποιείται μεγάλη αντικυβερνητική διαδήλωση στην Αθήνα στην οποία μετέχουν και πολλοί βουλευτές της Ένωσης Κέντρου. Η αστυνομία την διαλύει με δακρυγόνα, κλομπς και υποκοπάνους όπλων. Κατά τη σύγκρουση πέφτει νεκρός ο φοιτητής της ΑΣΟΕΕ και μέλος της νεολαίας Λαμπράκη, Σωτήρης Πέτρουλας. Ο Γ. Παπανδρέου δηλώνει: «*Η κυβέρνησις δεν ηρκέσθη να είναι κυβέρνησις προδοτών. Έγινεν επίσης και κυβέρνησις του αίματος. Πρέπει να εξαφανισθή από του προσώπου της γης και να λογοδοτήση δια τα εγκλήματά της*».

Φθάνουν στην Αθήνα ο πρίγκιπας Χουάν Κάρλος και η σύζυγός του Σοφία, προσκεκλημένοι του Κωνσταντίνου για διακοπές στην Κέρκυρα.

24 Ιουλίου 1965

Ο Κ. Μητσοτάκης σε συνέντευξή του στο Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας προσπαθεί να αποσεισει την κατηγορία περί «προδοσίας» που του προσάπτεται: «*Η κατηγορία είναι χυδαία όσον και εξωφρενική. Και η απάντησις απλή. Μετέχω εις την κυβέρνησιν Νόβα, κυβέρνησιν αμιγή της Ενώσεως Κέντρου, διότι δεν επιτρέπετο να αφεθεί η χώρα ακυβέρνητος στο έλεος των σκοτεινών δυνάμεων της ανωμαλίας ... Συνταγματικώς και πολιτικώς η λύσις η οποία εδόθη ήτο ορθή και δεν εδίστασα να αναλάβω τας ευθύνας μου*».

27 Ιουλίου 1965

Κηρύσσεται γενική πολιτική απεργία η οποία σημειώνει μεγάλη επιτυχία. Επιτείνεται το κλίμα απομόνωσης της κυβέρνησης Νόβα.

30 Ιουλίου 1965

Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος ζητεί να δει τον επιτετραμμένο της αμερικανικής πρεσβείας Νόμπερτ Άνσουτς για να ζητήσει μεγαλύτερη υποστήριξη των ΗΠΑ στην προσπάθεια να πειστούν περισσότεροι βουλευτές της Ένωσης Κέντρου να δώσουν ψήφο εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση Νόβα.

2 Αυγούστου 1965

Η αμερικάνικη πρεσβεία στην Αθήνα στέλνει έκθεση προς το Στέιτ Ντιπάρτμεντ, ισχυριζόμενη ότι υπάρχει κίνδυνος έκρηξης εμφυλίου στην Ελλάδα.

3 Αυγούστου 1965

Αρχίζει η συνεδρίαση της Βουλής για την παροχή ψήφου εμπιστοσύνης στην κυβέρνηση Νόβα. Η κατάσταση είναι χαώδης. Οι βουλευτές της Ένωσης Κέντρου γιουχαΐζουν και λαιδορούν το Νόβα, εκσφενδονίζουν μικροαντικείμενα και συμπλέκονται με κεντρώους βουλευτές που τον υποστηρίζουν.

4 Αυγούστου 1965

Ο Κωνσταντίνος και ο έμπιστός του αρχηγός του στρατού, στρατηγός Γεννηματάς, μετακινούν στρατιωτικές μονάδες από τα νησιά σε νευραλγικά σημεία της Αττικής.

5 Αυγούστου 1965

Καταψηφίζεται στη Βουλή με 131 ψήφους υπέρ και 166 κατά η πρώτη κυβέρνηση των αποστατών του Γεώργιου Αθανασιάδη Νόβα. Αμέσως αρχίζει να προωθείται η «λύση Στεφανόπουλου»..

8 Αυγούστου 1965

Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος καλεί στα ανάκτορα τον Γ. Παπανδρέου, ο οποίος επιμένει στις θέσεις του είτε για ανάθεση σχηματισμού κυβέρνησης στον ίδιο είτε για άμεση διενέργεια εκλογών. Το βράδυ ο Κωνσταντίνος καλεί στο παλάτι τον Στεφανόπουλο και του αναθέτει εντολή σχηματισμού κυβέρνησης, την οποία αυτός χαρακτηρίζει «διερευνητική». Στεφανόπουλος, Τσιριμώκος και Παπαπολίτης ανεβαίνουν κατόπιν στο Καστρί για να πείσουν τον Γ. Παπανδρέου να δεχτεί τη λύση.

9 Αυγούστου 1965

Ο ηγέτης της Ένωσης Κέντρου ανυποχώρητος, συγκαλεί την κοινοβουλευτική ομάδα του κόμματος για να αποφασίσει επί της «διερευνητικής» εντολής. Στην ψηφοφορία που ακολουθεί, από τους 139 παρόντες, οι 113 ψηφίζουν να γίνει δεκτή μόνο η εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στον Γ. Παπανδρέου, ενώ 26 ψηφίζουν να γίνει αποδεκτή εντολή και προς τον Στ. Στεφανόπουλο. Είναι εμφανές ότι επίκειται δεύτερος κύκλος αποσκιρτήσεων.

16 Αυγούστου 1965

Οι Στεφανόπουλος και Τσιριμώκος καταθέτουν στη Βουλή δηλώσεις ανεξαρτητοποίησής τους.

18 Αυγούστου 1965

Ο βασιλιάς αναθέτει εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στον Τσιριμώκο.

20 Αυγούστου 1965

Πραγματοποιούνται διαδηλώσεις και αιματηρές συγκρούσεις στην Αθήνα.

24 Αυγούστου 1965

Ο Η. Τσιριμώκος διαβάζει στη Βουλή τις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησής του μέσα σε εξαιρετικά τεταμένη ατμόσφαιρα.

28 Αυγούστου 1965

Η κυβέρνηση Τσιριμώκου καταψηφίζεται στη Βουλή με 135 ψήφους υπέρ και 159 κατά.

1-2 Σεπτεμβρίου 1965

Πραγματοποιείται συμβούλιο του στέμματος για την αντιμετώπιση της κρίσης. Τα βασιλικά σχέδια παρ' ολίγον να υποστούν ανεπανόρθωτο πλήγμα, καθώς ο Γ. Παπανδρέου δέχεται πρόταση του αρχηγού της ΕΡΕ Π. Κανελλόπουλου να αναλάβει ο ηγέτης της συντηρητικής παράταξης την πρωθυπουργία με αντάλλαγμα την άμεση διενέργεια εκλογών. Το παλάτι πανικόβλητο ασκεί πίεση στον Κανελλόπουλο να ανακαλέσει, πράγμα το οποίο γίνεται έμμεσα προς τον Γ. Παπανδρέου.

17 Σεπτεμβρίου 1965

Αφού επιστρατεύονται οι πάντες ορκίζεται η τρίτη κυβέρνηση αποστατών σε δυο μήνες, με πρωθυπουργό τον Στ. Στεφανόπουλο και αντιπροέδρους τους Ηλ. Τσιριμώκο και Γ. Αθανασιάδη-Νόβα, οι οποίοι παίρνουν αντίστοιχα τα υπουργεία Εξωτερικών και Βιομηχανίας. Ο Κ. Μητσotάκης αναλαμβάνει το υπουργείο Οικονομικών, ο Στ. Κωστόπουλος το υπουργείο Άμυνας, ο Δ. Παπασπύρου το υπουργείο Δικαιοσύνης, ο Φ. Ζαΐμης το Εσωτερικών, ο Στ. Αλαμανής το Παιδείας κ.τ.λ.

24 Σεπτεμβρίου 1965

Η τρίτη κυβέρνηση των αποστατών υπό τον Στέφανο Στεφανόπουλο παίρνει ψήφο εμπιστοσύνης στη Βουλή (152 ψήφους υπέρ και 148 κατά), με τη στήριξη της ΕΡΕ και του κόμματος των Προοδευτικών.

Μέσα Οκτωβρίου 1965

Η κυβέρνηση Στεφανόπουλου προχωρεί σε καθοριστικής σημασίας αλλαγές στην ηγεσία του στρατεύματος. Αρχηγός Στρατού τοποθετείται ο Γρ. Σπαντιδάκης ο οποίος αμέσως μετά τον διορισμό του αρχίζει τις μεταθέσεις σε θέσεις κλειδιά δεκάδων έμπιστων αξιωματικών του.

17-19 Νοεμβρίου 1965

Επισκέπτεται την Κύπρο ο υπουργός εξωτερικών της κυβέρνησης Στεφανόπουλου, Ηλίας Τσιριμώκος.

7 Δεκεμβρίου 1965

Με ταυτόχρονες λειτουργίες στην Κωνσταντινούπολη και στη Ρώμη από τον Πατριάρχη Αθηναγόρα και τον Πάπα Παύλο ΣΤ΄ γίνεται αμοιβαία άρση του «αλληλοαφορισμού».

29 Δεκεμβρίου 1965

Ο Κ. Καραμανλής γράφει προς τον Κ. Παπακωνσταντίνου: «Όταν προσπαθώ με τα σημερινά δεδομένα να διαγράψω το μέλλον του τόπου, δεν ευρίσκω πως θα μπορούσε να επιβιώσει το ελεύθερο πολίτευμα της χώρας».

1966

- Βυθίζεται κοντά στη βραχονησίδα Φαλκονέρα το οχηματογωγό Ηράκλειο με αποτέλεσμα να πνιγούν 225 επιβάτες.
- Τον Ιούνιο εγκαινιάζεται το Πλανητάριο στο Ευγενίδειο Ίδρυμα στην Αθήνα.
- Ξεκινούν ανασκαφές στις Αρχάνες της Κρήτης, υπό την αιγίδα της Αρχαιολογικής Εταιρείας.
- Εγκαινιάζεται το Πανεπιστήμιο Πατρών.
- Η Ελλάδα εκπροσωπείται στην Μπιενάλε Βενετίας από τους Νίκο Γεωργιάδη, Γιώργο Μαυροϊδή, Κλέαρχο Λουκόπουλο, Κώστα Ανδρέου και Βάσω Κατράκη, η οποία τιμάται με το βραβείο χαρακτηριστικής.
- Ιδρύεται η Δημοτική Πινακοθήκη Θεσσαλονίκης.
- Ιδρύεται η Εταιρεία Ελλήνων Τεχνοκριτών (ΕΕΤ) που υπάγεται στη Διεθνή Ένωση Κριτικών Τέχνης (ΑΙCΑ).
- Η «Εβδομάδα Κινηματογράφου» μετονομάζεται σε «Φεστιβάλ Κινηματογράφου» στη Θεσσαλονίκη. Σε αυτό το 7ο Φεστιβάλ προβάλλονται οι ταινίες: «Με τη λάμψη στα μάτια» του Π. Γλυκοφρύδη, «Πρόσωπο με πρόσωπο» του Ρ. Μανθούλη, «Ο θάνατος του Αλέξανδρου» του Δ. Κολλάτου και «Τζίμης ο τίγρης» του Π. Βούλγαρη.
- Γυρίζεται η ταινία «Η κόρη μου η σοσιαλίστρια» με την Αλίκη Βουγιουκλάκη, το Δημήτρη Παπαμιχαήλ και το Λάμπρο Κωνσταντάρα.
- Ο Τζέιμς Πάρις γυρίζει την ταινία «Ξεχασμένοι Ήρωες».
- Η χορογράφος Ζουζού Νικολούδη δημιουργεί με τον Νικηφόρα Ρώτα τα «Χορικά» τα οποία διαλύονται αργότερα (το 1974) λόγω οικονομικών προβλημάτων.
- Ο Μάνος Χατζιδάκης επισκέπτεται την Αμερική προκειμένου να ανεβάσει στο *Broadway* με το Ζυλ Ντασσέν και τη Μελίνα Μερκούρη τη θεατρική διασκευή του «Ποτέ την Κυριακή» με τον τίτλο *Illya Darling*. Κατά την παραμονή του στην Αμερική έρχεται σε επαφή με την ποπ και ροκ αμερικανική μουσική σκηνή. Ηχογραφείται επίσης το έργο «Μυθολογία» του οποίου τη σημασία λίγοι κατανοούν.
- Ο Διονύσης Σαββόπουλος ηχογραφεί «Το Φορτηγό» που τον κάνει δημοφιλή στο ευρύ κοινό.
- Το θέατρο Νέας Ιωνίας ανεβάζει το έργο «Η τελετή» του Παύλου Μάτεση.
- Η Ελένη Γλύκατζη-Αρβερέρ δημοσιεύει το έργο της «Το Βυζάντιο και η θάλασσα».
- Γιώργος Σεφέρης: *Τα τρία κρυφά ποιήματα*.
- Νίκου Γαβριήλ Πεντζίκη: *Μυθιστόρημα της κυρίας Έρσης*.
- Δημήτρης Χατζής: *Ανυπεράσπιστο (διήγημα)*.

- Βασίλης Βασιλικός: *Z (χρονικό), Εκτός των τειχών.*
- Γιώργος Χειμωνάς: *Μυθιστόρημα.*
- Μάριος Χάκας: *Τυφεκιοφρόρος του εχθρού.*
- Γεννιέται ο τενόρος Μάριος Φραγκούλης.
- Γεννιέται στη Θεσσαλονίκη η τραγουδίστρια Μελίνα Κανά.
- Πεθαίνει ο λογοτέχνης και δικηγόρος Γιώργος Θεοδοκάς (γ. 1905).
- Πεθαίνει ο ρεμπέτης Σπύρος Περιστέρης (γ. 1900).
- Πεθαίνει ο δημοσιογράφος, συγγραφέας και ακαδημαϊκός Σπύρος Μελάς (γ. 1882)

1 Ιανουαρίου 1966

Ο βασιλιάς στο πρωτοχρονιάτικο μήνυμά του προς τον ελληνικό λαό αναφέρει: «Ο κομμουνισμός αποτελεί μίσημα γεννηθέν έξω της Ελλάδος, εμπνεόμενον και κινούμενον έξωθεν. Ηθική του είναι το ψεύδος και η προδοσία. Μολύνει και καθιστά ανύποπτον εχθρόν της πατρίδος πάντα ερχόμενον εις επαφήν με αυτόν».

17 Ιανουαρίου 1966

Ο βουλευτής Σερρών της Ένωσης Κέντρου Άγγελος Αγγελόπουλος καταγγέλλει με ερώτησή του στη Βουλή ότι ο γνωστός από το «σαμποτάζ του Έβρου» αντισυνταγματάρχης Γ. Παπαδόπουλος τοποθετήθηκε στη νευραλγική θέση του Γραφείου Πληροφοριών (Α2) της στρατιάς στη Λάρισα. Καταγγέλλει επίσης ότι επανήλθε στην ενεργό υπηρεσία από την κυβέρνηση Στεφανόπουλου ο απόστρατος ταξίαρχος της αεροπορίας Αντώνης Σκαρμαλιωτάκης ο οποίος είχε αποστρατευθεί για διοχέτευση στον τύπο απόρρητων εγγράφων.

31 Ιανουαρίου 1966

Πραγματοποιείται στην Αθήνα σύσκεψη του Στεφανόπουλου με τον Μακάριο για το Κυπριακό.

16 Φεβρουαρίου 1966

Πραγματοποιείται η πολυανθρωπότερη ίσως πολιτική συγκέντρωση στην πλατεία Κλαυθμώνος στην Αθήνα που οργανώνει η Ένωση Κέντρου, για τη δεύτερη επέτειο της εκλογικής της νίκης του 1964. Ο Γ. Παπανδρέου ζητεί εκλογές για «αποκατάσταση της ομαλής λειτουργίας του πολιτεύματος».

7 Μαρτίου 1966

Σε έκθεση της αμερικανικής υπηρεσίας πληροφοριών CIA αναφέρεται ότι λίγο πριν τη συγκέντρωση της Ένωσης Κέντρου στις 16 Φεβρουαρίου, ήρθε στην πρωτεύουσα ο Γ. Παπαδόπουλος και συζήτησε με άλλους στρατιωτικούς το ενδεχόμενο οργάνωσης πραξικοπήματος. Στην ίδια έκθεση αναφέρεται ότι πολλοί «γνωστοί» αξιωματικοί επιστρέφουν στην περιοχή Αττικής όπως: ο αντισυνταγματάρχης Κ. Παπαδόπουλος αδελφός του Γ. Παπαδόπουλου που τοποθετείται αρχηγός συντάγματος στον Διόνυσο, ο αντισυνταγματάρχης Ι. Λαδάς που γίνεται διοικητής της Ελληνικής Στρατιωτικής Αστυνομίας (ΕΣΑ), ο αντισυνταγματάρχης Δημ. Ιωαννίδης που αναλαμβάνει τη διοίκηση συντάγματος στην Αθήνα, ο αντισυνταγματάρχης Μιχ. Ρουφογάλης που τοποθετείται προσωρινά επικεφαλής του τμήματος ασφαλείας της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (ΚΥΠ) κ.ά.

21 Μαρτίου 1966

Η ελληνική κυβέρνηση αποφασίζει παρά τη διαφωνία του υπουργού εξωτερικών Ηλία Τσιριμώκου, να διορίσει αρχηγό όλων των ενόπλων δυνάμεων στην Κύπρο τον στρατηγό Γ. Γρίβα. Παρουσιάζονται σοβαρά προβλήματα στις σχέσεις Αθηνών – Λευκωσίας.

10 Απριλίου 1966

Ο υπουργός εξωτερικών Ηλίας Τσιριμώκος παραιτείται με αποτέλεσμα η κυβέρνηση Στεφανόπουλου να χάσει την πλειοψηφία και να δημιουργηθεί κυβερνητική κρίση.

25 Απριλίου 1966

Δύο ακόμη βουλευτές της Ένωσης Κέντρου προσχωρούν στην κυβέρνηση Στεφανόπουλου και της επιτρέπουν να επιβιώσει με 151 ψήφους υπέρ.

Τέλος Απριλίου 1966

Αποστρατεύονται μαζικά 35 υποστράτηγοι, ταξίαρχοι και συνταγματάρχες και προωθούνται σε σημαντικές θέσεις «γνωστοί» αξιωματικοί όπως ο Γ. Παπαδόπουλος επικεφαλής του 7ου επιτελικού γραφείου του Γενικού Επιτελείου Στρατού (ΓΕΣ), και ο Οδυσσέας Αγγελής Α' βοηθός αρχηγού ΓΕΣ.

20 Μαΐου 1966

Εκδίδεται απαλλακτικό βούλευμα για την υπόθεση «Περικλής» με το αιτιολογικό ότι το σχέδιο εφαρμόστηκε μόνον εναντίον των κομμουνιστών.

9 Ιουνίου 1966

Αρχίζει ελληνοτουρκικός διάλογος

17 Ιουνίου 1966

Ο Γεώργιος Μαύρος παραιτείται από διοικητής της Εθνικής Τράπεζας.

10 Ιουλίου 1966

Δεκάδες χιλιάδες σιτοπαραγωγοί μπαίνουν με τρακτέρ και μαύρες σημαίες σε πολλές πόλεις της Μακεδονίας, της Θεσσαλίας και της Στερεάς Ελλάδας. Αγρότες και αστυνομία συγκρούονται στη Θεσσαλονίκη με πολλούς τραυματίες και από τις δύο πλευρές.

29 Σεπτεμβρίου 1966

Εκδίδεται βούλευμα για τον ΑΣΠΙΔΑ. Παραπέμπονται στο στρατοδικείο 28 από τους 30 προφυλακισμένους. Ανάμεσά τους οι συνταγματάρχες Α. Παπατέρπος, Π. Αναγνωστόπουλος, Δ. Χονδροκούκης και οι λοχαγοί Π. Παπαγεωργόπουλος, Αρ. Μπουλούκος, Θεοφ. Τόμπρας κ.ά.

2 Οκτωβρίου 1966

Αρχίζει στο κακουργιοδικείο Θεσσαλονίκης η δίκη για τη δολοφονία Λαμπράκη.

Αρχές Νοεμβρίου 1966

Αποκαθίσταται με πρωτοβουλία του Γ. Παπανδρέου η επαφή του με τον βασιλιά, για την εκτόνωση της έντασης και την ομαλή έξοδο από την κρίση.

3 Νοεμβρίου 1966

Ο Π. Πυτινέλης συναντάται με τον αμερικανό επιτετραμμένο Νόρμπερτ Άνσιουτς και τον ενημερώνει ότι είναι έτοιμος να δεχτεί τη θέση του πρωθυπουργού αν του το ζητήσει ο βασιλιάς.

14 Νοεμβρίου 1966

Αρχίζει στο τακτικό στρατοδικείο της Αθήνας η δίκη για τον ΑΣΠΙΔΑ.

21 Νοεμβρίου 1966

Ο Α. Παπανδρέου, έχοντας δεξιά του το βουλευτή Αν. Κοκκέβη και αριστερά του τους Γ. Αλευρά και Αγ. Κουτσόγιωργα παρακολουθεί από τις θέσεις των συνηγόρων την εξέταση των μαρτύρων κατηγορίας στη δίκη για τον ΑΣΠΙΔΑ.

Τέλος Νοεμβρίου 1966

Κύπρος. Φορτία τσεχοσλοβακικών όπλων ξεφορτώνονται στο λιμάνι της Λεμεσού. Ο μηχανισμός του Γρίβα ανακαλύπτει τη συναλλαγή και ενημερώνει το στρατηγό ο οποίος με τη σειρά του ειδοποιεί την Αθήνα. Δημιουργείται σκάνδαλο διεθνών διαστάσεων και ύστερα από την απαίτηση της Τουρκίας επικουρούμενης από τους Αμερικανούς, τα τσεχοσλοβακικά όπλα παραδίδονται στους κυανόκρανους του ΟΗΕ, αφήνοντας το Μακάριο γυμνό στρατιωτικά.

Δεκέμβριος 1966

Η 10η Ολομέλεια του ΚΚΕ λαμβάνει συμβιβαστικές και ατελέσφορες αποφάσεις μετά τις διενέξεις μεταξύ των στελεχών που παίρνουν πλέον την μορφή ανοιχτής ρήξης. Αποφασίζεται η μεταφορά του καθοδηγητικού κέντρου στην Ελλάδα και η ανασύνταξη των οργανώσεων του ΚΚΕ.

Αρχές Δεκεμβρίου 1966

Πραγματοποιείται μυστική συνάντηση του Γ. Παπανδρέου με τον Π. Κανελλόπουλου, παρουσία του διευθυντή του πολιτικού γραφείου του βασιλιά Δ. Μπίτσιου. Οι δύο άνδρες

συμφωνούν να ορισθεί υπηρεσιακή κυβέρνηση για τη διεξαγωγή εκλογών με απλή αναλογική, με δέσμευση από την ΕΚ ότι δεν θα συνεργαστεί μετεκλογικά με την ΕΔΑ. Ο Γ. Παπανδρέου βεβαιώνει ότι αν ο βασιλιάς δεχτεί τις θέσεις αυτές, θα εξάρει τη βασιλική πρωτοβουλία. Την επομένη ο Δ. Μπίτσιος συντάσσει μνημόνιο με όλα τα σημεία της συμφωνίας, το οποίο υπογράφουν οι αρχηγοί της ΕΚ και της ΕΡΕ.

18 Δεκεμβρίου 1966

Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος, ο Γ. Παπανδρέου και ο Π. Κανελλόπουλος συμφωνούν να ορισθεί υπηρεσιακή κυβέρνηση υπό τον Ιωάννη Παρασκευόπουλο για τη διεξαγωγή εκλογών.

22 Δεκεμβρίου 1966

Ορκίζεται η υπηρεσιακή κυβέρνηση υπό τον Ι. Παρασκευόπουλο.

29 Δεκεμβρίου 1966

Το κακουργιοδικείο Θεσσαλονίκης εκδίδει καταδικαστική απόφαση για κατηγορούμενους αξιωματικούς της χωροφυλακής στην υπόθεση Λαμπράκη

1967

- Πραγματοποιείται στο νοσοκομείο *Ευαγγελισμός* της Αθήνας η πρώτη εγχείρηση ανοιχτής καρδιάς.
- Στις 23 Φεβρουαρίου πραγματοποιείται η επίσημη έναρξη της ελληνικής τηλεόρασης. Ο αριθμός των δεκτών σε όλη την Αθήνα υπολογίζεται σε 200 – 250.
- Ξεκινούν ανασκαφές από την Αρχαιολογική Εταιρεία στο Ακρωτήρι της Σαντορίνης υπό την διεύθυνση του Σπύρου Μαρινάτου. Στο φως έρχεται τμήμα της πόλης που σκεπάστηκε από τις στάχτες του ηφαιστείου, κάτι ανάλογο με τη ρωμαϊκή Πομπηία. Η καταστροφή χρονολογείται περί τα τέλη του 16ου αιώνα π.Χ. Εντυπωσιακή είναι η διατήρηση των οικιστικών καταλοίπων των δημοσίων κτιρίων και των ιδιωτικών κατοικιών, πολλά από τα οποία σώζονται σε ύψος τριών ορόφων.
- Ακυρώνεται η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1964 μετά το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου. Καταργείται αποσπασματικά το σύνολο των μέτρων εκτός από τη «*δωρεάν παιδεία*». Οι σπουδές λ.χ. στις Παιδαγωγικές Ακαδημίες ορίζονται πάλι διετείς και το μάθημα της Αγωγής του Πολίτη καταργείται με τηλεγραφική διαταγή προς τα σχολεία. Με τηλεφωνική επίσης διαταγή αναστέλλει τις εργασίες του το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Ο γκαλερίστας Τάσος Ζουμπουλάκης ανοίγει εκ νέου με τη σύζυγό του Πέγκυ, τη γκαλερί της οδού Κριεζώτου στην Αθήνα ως σύγχρονη αίθουσα εκθέσεων και αρχίζει να συνεργάζεται με ξένους γκαλερίστες.
- Γυρίζεται η ταινία «*Η Χαρτοπαίχτρα*» του Δημήτρη Ψαθά.
- Η Δόρα Στράτου παίρνει το Παγκόσμιο Βραβείο Θεάτρου, τη σημαντικότερη διεθνή διάκριση, βραβεύεται από την Ακαδημία Αθηνών και παίρνει επιχορήγηση από το Ίδρυμα Φορντ.
- Για πρώτη και μοναδική φορά ο Κάρολος Κουν δέχεται και σκηνοθετεί στο Στράτφορντ της Αγγλίας «*Ρωμαίο και Ιουλιέττα*» μετά από πρόσκληση του Βασιλικού Σαιξπηρικού Θεάτρου. Η αγγλική κριτική χαρακτηρίζει την παράσταση ως την καλύτερη Σαιξπηρική της τελευταίας δεκαετίας.
- Διδάσκεται από το Εθνικό Θέατρο το πρώτο δράμα της τριλογίας *Ορέστεια*, *Αγαμέμνων*, σε μετάφραση Ι. Γρυπάρη, σκηνοθεσία Αλ. Μινωτή, σκηνικά Βασ. Βασιλειάδη, κοστούμια Αντ. Φωκά και μουσική Έλλης Νικολαΐδου. Το φρουρό ερμηνεύει ο Θ. Μορίδης, την Κλυταμνήστρα η Κατίνα Παξινού, τον Κήρυκα ο Στ. Βόκοβιτς, τον Αγαμέμνονα ο Γκίκας Μπινιάρης και τον Αίγισθο ο Ν. Τζόγιας. Το ρόλο του Κορυφαίου αναλαμβάνουν οι Ν. Δενδρινός, Θ. Δημήτριάδης κ.ά. Στον χορό συμμετέχουν μεταξύ άλλων οι Κ. Καστανάς, Τ. Βουλαλάς, Κ. Ρήγας. Η μεγάλη Κ. Παξινού βγαίνει στη σκηνή κραδαίνοντας τον πέλεκυ, τον γυρίζει μια φορά στον αέρα και δώδεκα χιλιάδες θεατές κάνουν πίσω φοβισμένοι.

- Μένη Κουμανταρέα: *Το αρμένισμα*.
- Νίκος Καχτίσης: *Ο ήρωας της Γάνδης*.
- Πεθαίνει ο ζωγράφος Κωστής Παρθένης (γ. 1878).

6 Φεβρουαρίου 1967

Συγκαλείται Συμβούλιο του στέμματος για το Κυπριακό.

24 Φεβρουαρίου 1967

Η Εισαγγελία ζητεί την άρση της βουλευτικής ασυλίας του Ανδρέα Παπανδρέου και του Παύλου Βαρδινογιάννη.

16 Μαρτίου 1967

Το στρατοδικείο αποφασίζει για την υπόθεση ΑΣΠΙΔΑ. Καταδικάζονται 21 στρατιωτικοί σε ποινές φυλάκισης από 2 έως 18 χρόνια.

29 Μαρτίου 1967

Επέρχεται σύγκρουση στη Βουλή μεταξύ της ΕΚ και της ΕΡΕ για το θέμα της βουλευτικής ασυλίας του Ανδρέα Παπανδρέου.

30 Μαρτίου 1967

Η ΕΡΕ αίρει την εμπιστοσύνη της προς την κυβέρνηση Παρασκευόπουλου και προκαλεί την πτώση της.

3 Απριλίου 1967

Δίνεται εντολή σχηματισμού κυβέρνησης στον Π. Κανελλόπουλο και ορκίζεται νέα κυβέρνηση της ΕΡΕ.

14 Απριλίου 1967

Προκηρύσσονται εκλογές και διαλύεται η Βουλή.

20 Απριλίου 1967

Πραγματοποιείται σύσκεψη αντιστρατήγων της λεγόμενης «*Χούντας των Στρατηγών*». Ο αρχηγός ΓΕΣ εισηγείται την προετοιμασία πραξικοπήματος.

Αργά το βράδυ συνεδριάζει ομάδα εργασίας σε συνεννόηση με τον Γ. Παπανδρέου, για την κατάρτιση του εκλογικού προγράμματος της Ένωσης Κέντρου ενόψει των εκλογών. Την ομάδα απαρτίζουν οι Α. Παπανδρέου, Κ. Σημίτης, Αντώνης Λιβάνης και Σάκης Καραγιωργας.

21 Απριλίου 1967

Πραγματοποιείται **πραξικόπημα από τη Χούντα των Συνταγματαρχών**. Ο αμυντικός μηχανισμός του κοινοβουλευτικού – συνταγματικού πολιτεύματος αποδεικνύεται ανύπαρκτος. Στις 2 τα ξημερώματα άνδρες της Ελληνικής Στρατιωτικής Αστυνομίας (ΕΣΑ) του συνταγματάρχη Ιωάννη Λαδά συλλαμβάνουν το σύνολο σχεδόν του πολιτικού κόσμου. Τεθωρακισμένα από το Γουδί καταλαμβάνουν στρατηγικές θέσεις στην πρωτεύουσα, θέτουν υπό τον έλεγχό τους το Πεντάγωνο, κυκλώνουν τα ανάκτορα Τατοΐου και καταλαμβάνουν ραδιοφωνικούς σταθμούς και το κτίριο του Οργανισμού Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (ΟΤΕ). Επικεφαλής του στρατιωτικού πραξικοπήματος είναι οι συνταγματάρχες Γεώργιος Παπαδόπουλος (τοποθετημένος στο Γενικό Επιτελείο Στρατού), Νικόλαος Μακαρέζος (των οικονομικών υπηρεσιών του στρατεύματος) και ο ταξίαρχος Στυλιανός Παττακός (διοικητής του Κέντρου Εκπαιδευσεως Τεθωρακισμένων ΚΕΤ στο Γουδί). Μυημένοι και μέτοχοι του εγχειρήματος είναι ελάχιστοι ακόμα αξιωματικοί του στρατού ξηράς (μεσαία στελέχη) τοποθετημένοι σε χώρους ζωτικής σημασίας. Παθητικοί πρωταγωνιστές είναι ο πρωθυπουργός και ηγέτης της ΕΡΕ Παν. Κανελλόπουλος που συλλαμβάνεται στο σπίτι του έπειτα από διάρρηξη του διαμερίσματός του, ο 27χρονος βασιλιάς Κωνσταντίνος που αρχικά αιφνιδιάζεται από το κίνημα, η ηγεσία των Ενόπλων Δυνάμεων που εξουδετερώνεται εύκολα και η ηγεσία των κομμάτων της αντιπολίτευσης που παρά τις μέχρι τότε αντίθετες διακηρύξεις, αποδεικνύεται παντελώς ανέτοιμη να προβάλλει έστω και στοιχειώδη αντίσταση. Σχετικά εύκολα συλλαμβάνεται ο Γ. Παπανδρέου στο Καστρί και οδηγείται στο Πικέρμι και περισσότερο δύσκολα ο Ανδρέας Παπανδρέου που προσπαθεί ανεπιτυχώς να

διαφύγει από τους διώκτες του. Το στρατιωτικό εγχείρημα συντελείται στην περιοχή του λεκανοπεδίου και η επιτυχία του αποδεικνύει την υδροκέφαλη αθηνοκεντρική υφή της κρατικής μηχανής.

Ο υπουργός εσωτερικών Γ. Ράλλης προσπαθεί να κινητοποιήσει κατά των πραξικοπηματιών τις ένοπλες δυνάμεις στη βόρεια Ελλάδα αλλά αποτυγχάνει παταγωδώς.

Η ΕΟΚ παγώνει τη Συμφωνία σύνδεσης με την Ελλάδα.

22 Απριλίου 1967

Πραγματοποιούνται ομαδικές συλλήψεις στελεχών και οπαδών της Αριστεράς.

Ο νεαρός μονάρχης εκφράζει αρχικά την αποδοκιμασία του αλλά έρχεται σε συμβιβασμό ορκίζοντας τη νέα κυβέρνηση με πρωθυπουργό τον Κ. Κόλλια ανώτατο δικαστικό και προσκείμενο στο αυλικό περιβάλλον. Στην κυβέρνηση συμμετέχει η τριανδρία των κινηματιών, δηλαδή οι Γ. Παπαδόπουλος σαν υπουργός Προεδρείας Κυβερνήσεως, Σ. Παττακός σαν υπουργός Εσωτερικών και Δημ. Τάξεως και Ν. Μακαρέζος σαν υπουργός Συντονισμού. Αντιπρόεδρος αναλαμβάνει ο στρατηγός Γρ. Σπαντιδάκης.

23 Απριλίου 1967

Ο Μίκης Θεοδωράκης σε μήνυμά του καλεί το λαό να αγωνιστεί για την ανατροπή της Χούντας.

24 Απριλίου 1967

Στελέχη της ΕΚ και της ΕΔΗΝ ιδρύουν το «*Εθνικό Κίνημα Δημοκρατικής Αντιστάσεως*» (ΕΚΔΑ).

26 Απριλίου 1967

Συγκαλείται το πρώτο υπουργικό συμβούλιο της Χούντας με την προεδρία του βασιλιά Κωνσταντίνου.

30 Απριλίου 1967

Στελέχη της Νεολαίας Λαμπράκη ιδρύουν το «*Πατριωτικό Μέτωπο*». Στελέχη της Ενώσεως Κέντρου, του Ομίλου Παπαναστασίου κ.ά., προσκείμενοι κυρίως στους χώρους του Κέντρου και της Κεντροαριστεράς, αποφασίζουν να ιδρύσουν τη «*Δημοκρατική Άμυνα*» (ΔΑ). Πρώτος πολιτικός εκπρόσωπός της είναι ο Γ. Μυλωνάς. Στο δυναμικό της ανήκουν επιφανείς προσωπικότητες της πανεπιστημιακής κοινότητας και της πνευματικής ζωής όπως οι Γ. Αλ. Μαγκάκης, Σάκης Καραγιωργας, Βασ. Φίλιας κ.ά. Σύντομα αποκτά παράρτημα στη Θεσσαλονίκη από τους Στέλιο Νέστωρα, Παύλο Ζάννα κ.ά.

4 Μαΐου 1967

Εκτοπίζονται 6.000 αριστεροί στη νήσο Γυάρο.

10 Μαΐου 1967

Προφυλακίζεται για την υπόθεση ΑΣΠΙΔΑ ο Α. Παπανδρέου και οδηγείται στις φυλακές Αβέρωφ.

14 Μαΐου 1967

Το νεοσύστατο *Πατριωτικό Μέτωπο* μετονομάζεται σε *Πατριωτικό Αντιδικτατορικό Μέτωπο* (ΠΑΜ) με επικεφαλής το Μίκη Θεοδωράκη. Πρωτεργάτες είναι επίσης διωκόμενες προσωπικότητες και στελέχη της Αριστεράς όπως ο δημοσιογράφος Γ. Βότσης, ο γενικός γραμματέας της Ένωσης Συντακτών Αθηναϊκού Τύπου και γενικός γραμματέας της Ομοσπονδίας Εργατών Τύπου Τάσος Δήμου, τα στελέχη του ΚΚΕ Κώστας Φιλίνης, Αντώνης Μπριλάκης και ο Αριστείδης Μανωλάκος. Το ΠΑΜ εκδίδει την παράνομη εφημερίδα *Νέα Ελλάδα*.

22 Μαΐου 1967

Ο Νικηφόρος Μανδηλαράς συνήγορος υπεράσπισης στην υπόθεση ΑΣΠΙΔΑ, φονεύεται από τους διώκτες του, ενώ επιχειρεί να αποφύγει τη σύλληψη.

6 Ιουνίου 1967

Το καθεστώς απαγορεύει την πώληση δίσκων και την αναμετάδοση της μουσικής του Μίκη Θεοδωράκη.

22 Ιουνίου 1967

Ο Ρίτσαρντ Νίξον, πρώην αντιπρόεδρος και μετέπειτα πρόεδρος των ΗΠΑ, επισκέπτεται την Αθήνα και συναντάται με τον Στ. Παττακό και στελέχη του καθεστώτος των Συνταγματαρχών.

12 Ιουλίου 1967

Το καθεστώς της 21ης Απριλίου αφαιρεί την ελληνική ιθαγένεια από 480 Έλληνες πολίτες.

26 Ιουλίου 1967

Συναντώνται στην Κωνσταντινούπολη ο Πατριάρχης Αθηναγόρας και ο Πάπας Παύλος ΣΤ΄.

27 Ιουλίου 1967

Ακούγεται στην οδό Πανεπιστημίου επί 15 λεπτά μαγνητοφωνημένη εκπομπή του ΠΑΜ με αντιδικτατορικά συνθήματα, πριν η αστυνομία εντοπίσει το κασετόφωνο.

27 Ιουλίου 1967

Συλλαμβάνονται στα Χανιά μέλη του ΠΑΜ. Καταδικάζονται από το Έκτακτο Στρατοδικείο Χανίων σε ποινές φυλάκισης έως 8,5 χρόνια.

6 Αυγούστου 1967

Παραιτούνται ο διοικητής της Τράπεζας Ελλάδος Ξενοφών Ζολώτας και ο υποδιοικητής Ιωάννης Πεσμαζόγλου.

9-12 Αυγούστου 1967

Ο Γ. Παπαδόπουλος ως υπουργός Προεδρίας, επισκέπτεται επίσημα την Κύπρο.

21 Αυγούστου 1967

Συλλαμβάνεται Ο Μίκης Θεοδωράκης. Ακολουθεί η φυλάκισή του στην οδό Μπουμπουλίνας, η απομόνωση, οι φυλακές Αβέρωφ, η μεγάλη απεργία πείνας, το νοσοκομείο, η αποφυλάκιση και ο κατ' οίκον περιορισμός, η εκτόπιση με την οικογένειά στη Ζάτουνα Αρκαδίας, και τέλος το στρατόπεδο Ωρωπού. Όλο αυτό το διάστημα συνθέτει συνεχώς. Πολλά από τα καινούργια έργα του κατορθώνει με διάφορους τρόπους να τα στέλνει στο εξωτερικό, όπου τραγουδιούνται από τη Μαρία Φαραντούρη και τη Μελίνα Μερκούρη.

23 Αυγούστου 1967

Δικάζονται τριάντα πέντε μέλη του ΕΚΔΑ. Καταδικάζονται σε ποινές φυλάκισης έως 9 χρόνια.

29 Αυγούστου 1967

Παραπέμπεται σε δίκη για την υπόθεση ΑΣΠΙΔΑ ο Α. Παπανδρέου.

31 Αυγούστου 1967

Καταδικάζονται στη Θεσσαλονίκη 14 μέλη του ΠΑΜ σε διάφορες ποινές φυλάκισης.

5 Σεπτεμβρίου 1967

Δολοφονείται στη Θεσσαλονίκη από όργανα της Χούντας το στέλεχος της νεολαίας Λαμπράκη και αντιστασιακός Γ. Χαλκίδης, ενώ προσπαθούσε να αποφύγει τη σύλληψη. Συλλαμβάνονται συναγωνιστές του.

9-10 Σεπτεμβρίου 1967

Συναντιόνται στον Έβρο αντιπροσωπείες Ελλάδας και Τουρκίας με τον πρωθυπουργό Κων. Κόλλια, συνοδευόμενο από τον Γ. Παπαδόπουλο, και τον πρωθυπουργό της Τουρκίας Σουλεϊμάν Ντεμιρέλ. Η ελληνική αντιπροσωπεία χωρίς να εισακουστεί από τις υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών για τον εσπευσμένο χαρακτήρα ενός διαλόγου σε ανώτατο επίπεδο, παραπονιέται για τις διακρίσεις των Ελλήνων στην Κωνσταντινούπολη, την Ίμβρο και τη Τένεδο και αναπτύσσει επιχειρηματολογία για την ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Ο Κων. Κόλλιας ρωτά τους Τούρκους: «Κύριοι υπογράψατε τη συνθήκη της Λωζάννης με την οποία παραιτείστε παντός δικαιώματος επί της Κύπρου. Άρα τώρα τι θέλετε;». Λίγο μετά ο Σπαντιδάκης ζητά το λόγο και λέει στον Ντεμιρέλ: «Κοιτάξτε ... η Τουρκία είναι μια μεγάλη χώρα, μεγαλύτερη απ' τη Γαλλία. Η Κύπρος είναι ένα τόσο δα νησάκι. Δώστε το μας να ησυχάσουμε». Ο πρωθυπουργός Ντεμιρέλ μένει με το στόμα ανοιχτό. Οι συνομιλίες γρήγορα καταλήγουν σε φιάσκο.

Κύπρος: Ελληνοκύπριοι παραστρατιωτικοί δολοφονούν στο χωριό Άρσος, έναν Τουρκοκύπριο, προκαλώντας βίαιες αντεκδικήσεις. Η κυβέρνηση απευθύνεται στο στρατηγό Γρίβα για δράση αλλά εκείνος απορρίπτει την πρόταση.

23 Σεπτεμβρίου 1967

Οι συνταγματάρχες απελευθερώνουν τον Γεώργιο Παπανδρέου.

27 Σεπτεμβρίου 1967

Ο Π. Κανελλόπουλος προκαλεί αντιδικτατορικές δηλώσεις σε ξένους ανταποκριτές.

3 Οκτωβρίου 1967

Κύπρος: Ο γενικός διευθυντής του υπουργείου Εσωτερικών ζητά τη βοήθεια του στρατού, για να μην παγιωθεί ο αποκλεισμός από ένοπλους Τουρκοκύπριους του δρόμου Αγ. Θεοδώρων – Κοφίνου, σε απάντηση αποκλεισμού που είχαν κάνει Ελληνοκύπριοι στην οδό Αρτέμιδας στη Λάρνακα από τον Μάιο. Οι Αγ. Θεόδωροι είναι μεικτό χωριό και η Κοφίνου αμιγώς τουρκικό.

23 Οκτωβρίου 1967

Συλλαμβάνονται μέλη της Δημοκρατικής Άμυνας.

Τέλη Οκτωβρίου 1967

Δικάζονται στο Έκτακτο Στρατοδικείο Αθηνών 38 νέοι αριστερών οργανώσεων. Εννέα καταδικάζονται σε ποινές φυλάκισης έως 20 χρόνια.

6 Νοεμβρίου 1967

Συλλαμβάνονται μέλη της Δημοκρατικής Αντίστασης Κρήτης. Από αυτούς παραπέμπονται στο Έκτακτο Στρατοδικείο είκοσι εννέα.

8 Νοεμβρίου 1967

Ανήμερα της εορτής της Πολεμικής Αεροπορίας, **τουρκικά αεροσκάφη παραβιάζουν τον ελληνικό εναέριο χώρο στο Αιγαίο Πέλαγος**. Αφού παρακαλούνται ευγενικά να αποχωρήσουν οι επισκέπτες των αεροδρομίων λόγω έκτακτης άσκησης ετοιμότητας, τίθενται σε επιφυλακή όλες οι μονάδες και απογειώνονται ελληνικά αεροσκάφη για αναχαίτηση. Ο αρχηγός Τακτικής Αεροπορίας Υποπτέραρχος Ι. Αναγνωστόπουλος προσπαθεί να ενημερώσει τηλεφωνικά τον αρχηγό ΓΕΑ Αντιπτέραρχο Αντωνάκο χωρίς αποτέλεσμα. Κατόπιν απευθύνεται τηλεφωνικά στο υπουργό Εθνικής Άμυνας Γ. Παπαδόπουλο αλλά πάλι χωρίς αποτέλεσμα. Μη έχοντας άλλη αρμόδια ελληνική αρχή να απευθυνθεί ο πεισματάρης αεροπόρος καλεί τηλεφωνικά τον αρχηγό του 6ου ΑΤΑΦ στη Σμύρνη, Αντιπτέραρχο Τίμπτον ο οποίος δεν απαντά.

9 Νοεμβρίου 1967

Οι τουρκικές παραβιάσεις του ελληνικού εναέριου χώρου πάνω από το Αιγαίο Πέλαγος συνεχίζονται από τα τουρκικά αεροσκάφη. Ο αρχηγός Τακτικής Αεροπορίας Υποπτέραρχος Ι. Αναγνωστόπουλος επικοινωνεί με τον αρχηγό του Airsouth στη Νεάπολη της Ιταλίας, τον ενημερώνει για την άκρως επικίνδυνη κατάσταση και δίνει προθεσμία 12 ωρών τηλεφωνικά και τηλεγραφικά προκειμένου να διατάξει διακοπή οποιασδήποτε περαιτέρω τουρκικής πρόκλησης. Σε αντίθετη περίπτωση θα εφαρμοστούν οι διεθνείς κανονισμοί από την ελληνική πλευρά και θα καταρριφθούν τα τουρκικά αεροσκάφη. Με τη λήξη της προθεσμίας κανένα τουρκικό αεροσκάφος δεν εμφανίζεται στο Αιγαίο για τα επόμενα χρόνια.

14 Νοεμβρίου 1967

Η κυπριακή κυβέρνηση ειδοποιεί την Ειρηνευτική Δύναμη του ΟΗΕ ότι η αστυνομία αρχίζει τις περιπολίες στην μπλοκαρισμένη με πολυβόλα περιοχή Αγ. Θεοδώρων – Κοφίνου.

15 Νοεμβρίου 1967

Κύπρος. Λίγο μετά το μεσημέρι οι Τουρκοκύπριοι ανοίγουν πυρ κατά των Ελληνοκυπρίων. Αμέσως δυνάμεις του στρατηγού Γρίβα επιτίθενται στο χωριό Κοφίνου εναντίον των Τουρκοκυπρίων. Οι εχθροπραξίες γενικεύονται με τη συμμετοχή δυνάμεων πεζικού, πυροβολικού και τεθωρακισμένων. Τα γύρω υψώματα καταλαμβάνονται από τις υπέρτερες ελληνοκυπριακές δυνάμεις. Στο τέλος της επιχείρησης μετριοούνται 22 Τούρκοι νεκροί και 9 τραυματίες. Από την Εθνοφρουρά υπάρχουν δύο μόνο νεκροί. Η Τουρκική Εθνοσυνέλευση εξουσιοδοτεί την κυβέρνηση να προχωρήσει σε εισβολή. Ελλάδα και Τουρκία φτάνουν στο χείλος του πολέμου. ΗΠΑ, Βρετανία και Καναδάς αποδέχονται σχετικό αίτημα της Τουρκίας και ζητούν την άμεση αποχώρηση της Ελληνικής μεραρχίας από την νήσο.

21 Νοεμβρίου 1967

Δικάζονται στην Αθήνα πολλά μέλη του ΠΑΜ. Το Στρατοδικείο επιβάλλει ποινές φυλάκισης από 5 έως 15 χρόνια. Καταδικάζονται σε ισόβια τα ηγετικά στελέχη Κ. Φιλίνης και Ι. Λελούδας.

22 Νοεμβρίου 1967

Ο Μακάριος δηλώνει στον Αμερικανό πρέσβη στην Κύπρο Belcher ότι ευνοεί την αποστρατιωτικοποίηση και ότι δεν θα δίσταζε να συμφωνήσει με την πρόταση της απόσυρσης της Ελληνικής μεραρχίας. Είναι όμως έξω από κάθε συζήτηση να αναλάβει μια τέτοια πρωτοβουλία, χωρίς προηγουμένως να συνεννοηθεί με την Αθήνα.

23 Νοεμβρίου 1967

Ο ειδικός απεσταλμένος του προέδρου Τζόνσον, Σάιρους Βανς φτάνει εσπευσμένα στην Αθήνα και απαιτεί από την κυβέρνηση την αποχώρηση της Ελληνικής μεραρχίας από την Κύπρο.

25 Νοεμβρίου 1967

Ο Μακάριος σε συνάντηση με τον αμερικανό πρέσβη αναφέρει ότι σύμφωνα με πληροφορίες που του δόθηκαν, οι Τούρκοι προτίθενται να δημιουργήσουν προγεφύρωμα στην Κύπρο, ώστε να συζητήσουν με καλύτερους όρους. Δηλώνει επίσης πως μια τέτοια ενέργεια θα εκληφθεί ως κήρυξη πολέμου και θα αντιδράσει με όλες τις δυνάμεις που θα έχει στη διάθεσή του.

26 Νοεμβρίου 1967

Δικάζονται στη Θεσσαλονίκη μέλη του ΠΑΜ. Το Στρατοδικείο επιβάλλει ποινές φυλάκισης έως 20 χρόνια. Καταδικάζονται σε ισόβια οι Χρ. Μόσχος και Κων. Βέρρος.

28 Νοεμβρίου 1967

Η ελληνική ηγεσία αποδέχεται το τουρκικό τελεσίγραφο. Ο Έλληνας υπουργός εξωτερικών Πιτινέλης επισημαίνει ότι η παράγραφος 4 που αναφέρεται στην Εθνοφρουρά δεν είναι δεσμευτική για την κυπριακή ηγεσία.

29 Νοεμβρίου 1967

Ο Σάιρους Βανς συνοδευόμενος από τον αμερικανό πρέσβη στην Κύπρο συναντιέται με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο και τον Κύπριο υπουργό εξωτερικών Σπ. Κυπριανού. Σύμφωνα με τα απομνημονεύματα του στρατηγού Περίδη, ο αμερικανός διαμεσολαβητής προσπαθεί να πείσει τον Μακάριο να ευθυγραμμιστεί με τις απόψεις του. Στη Λευκωσία πάνω από την πόλη και το Προεδρικό Μέγαρο, πετούν τουρκικά αεροπλάνα, βυθίζονται και προκαλούν εκκωφαντικό θόρυβο. Ο Μακάριος απευθύνεται στον Βανς με αυστηρό αλλά και μειλίχιο ύφος: *«Απορώ εξοχότατε, πως σεις, αντιπρόσωπος μιας μεγάλης Δυνάμεως, ανέχεσθε την ταπείνωσιν να συζητάτε υπό τον εκθιασμόν αυτών των θορυβοποιών ... Βεβαίως είναι δικαίωμά σας. Εγώ όμως ως Έλληνα εκπρόσωπος του λαού μου δεν το ανέχομαι! Πηγαίνετε. Και όταν σταματήσουν αυτές οι “γελοιότητες” ξαναέλθετε!»*. Ο Βανς φεύγει τρομαγμένος. Λίγο αργότερα τηλεφωνεί στον Τούρκο υπουργό εξωτερικών Caglayangil: *«Βρίσκομαι στη Λευκωσία, στο Προεδρικό Μέγαρο. Είναι αδύνατον να συζητήσουμε με τον Μακάριο, τα πολεμικά σας αεροπλάνα πετούν συνεχώς πάνω από το κεφάλι μας. Είναι απερίγραπτος ο θόρυβος και ο πανικός. Δώστε μας τουλάχιστον δύο ώρες για να μπορέσουμε να μιλήσουμε»*. Ο Caglayangil αναζητά στο τηλέφωνο τον Αρχηγό της Αεροπορίας Ιρφάν Τανσέλ Πασά. Τον βρίσκει και τον παρακαλεί να σταματήσει προσωρινά τις πτήσεις στο νησί. Σε λίγη ώρα τα τουρκικά αεροπλάνα εξαφανίζονται χωρίς να ξαναεμφανιστούν. Μετά από μια ώρα ο Βανς επανέρχεται για την επανάληψη των συνομιλιών.

30 Νοεμβρίου 1967

Ελλάδα και Τουρκία ανακοινώνουν συμφωνία αποχώρησης από τη μεγαλόνησο εκείνων των δυνάμεων που υπερβαίνουν τη δύναμη του τουρκικού και ελληνικού αποσπάσματος.

Δεκέμβριος 1967

Επιτροπή νομομαθών (Μητρέλια) που εργάσθηκε επί επτάμηνο, παρουσιάζει στην κυβέρνηση σχέδιο Συντάγματος το οποίο αγνοείται από τους στρατιωτικούς.

8 Δεκεμβρίου 1967

Αρχίζει η συντεταγμένη **αποχώρηση της ελληνικής μεραρχίας από την Κύπρο** η οποία ολοκληρώνεται σε 45 ημέρες. Ελληνικά πολεμικά πλοία μεταφέρουν τμηματικά Έλληνες στρατιώτες και αξιωματικούς μαζί με τον οπλισμό και τον εξοπλισμό τους. Το νησί μένει ανυπεράσπιστο. Την αντίθεσή του στη συμφωνία αποχώρησης εκφράζει ο απομονωμένος στην Αθήνα στρατηγός Γρίβας.

13 Δεκεμβρίου 1967

Πραγματοποιείται **βασιλικό κίνημα εναντίον της Χούντας των Συνταγματαρχών** το οποίο αποτυγχάνει. Ο Κωνσταντίνος εγκαταλείπει την Ελλάδα και εγκαθίσταται στη Ρώμη. Αντιβασιλέας αναλαμβάνει ο Ζωϊτάκης και πρωθυπουργός ο Γ. Παπαδόπουλος.

15 Δεκεμβρίου 1967

Κυκλοφορεί την πρώτη της προκήρυξη η αντιδικτατορική οργάνωση **«Ρήγας Φεραίος»** που έχει ιδρυθεί λίγες ημέρες νωρίτερα. Στην οργάνωση συμμετέχουν στελέχη και μέλη του ευρύτερου αντιδικτατορικού αριστερού φοιτητικού χώρου. Σύμφωνα με τις διακήρυξή της αποσκοπεί στη σύμπληξη ενός μαζικού και υπερκομματικού αντιστασιακού κινήματος της σπουδάζουσας και εργαζόμενης νεολαίας, στο οποίο έχουν θέση και αγωνιστές με κεντροφιλελεύθερα ή δεξιά φρονήματα. Η οργάνωση αρχίζει να εκδίδει την παράνομη εφημερίδα Θούριος.

26 Δεκεμβρίου 1967

Το δικτατορικό καθεστώς χορηγεί αμνηστία για πολιτικά αδικήματα που διαπράχθηκαν μετά την 21η Απριλίου, συμπεριλαμβανομένων τόσο του βασιλικού κινήματος όσο και της υπόθεσης ΑΣΠΙΔΑ.

1968

- Ολοκληρώνεται η νέα εθνική οδός Λάρισας – Θεσσαλονίκης.
- Ο Αριστοτέλης Ωνάσης παντρεύεται στις 21 Οκτωβρίου την πρώτη κυρία των ΗΠΑ Τζάκυ Κένεντι.
- Ο Πέτρος Γαλακτόπουλος κερδίζει στους Ολυμπιακούς αγώνες του Μεξικού το χάλκινο μετάλλιο στην ελληνορωμαϊκή πάλη.
- Δημιουργείται η *Υπηρεσία Ενημέρωσης Ενόπλων Δυνάμεων (ΥΕΝΕΔ)*.
- Διακόπτεται η έκδοση του εβδομαδιαίου αναγνώσματος *«Μικρός Ήρωας»* για λόγους που έχουν άμεση σχέση με την επιβολή λογοκρισίας.
- Εκτελείται στις 17 Φεβρουαρίου αφού έχει καταδικαστεί τετράκις εις θάνατον ο Αρ. Παγκρατίδης στο Σειχ Σου της Θεσσαλονίκης, στον τόπο των στυγερών εγκλημάτων που του αποδίδονται.
- Ιδρύεται η *«Νέα Σκηνή»* του Εθνικού Θεάτρου η οποία θα αποτελέσει ένα εναλλακτικό βήμα στο πλαίσιο της κρατικής σκηνής και θα συμβάλει στην ουσιαστική διεύρυνση του ρεπερτορίου του με έργα σύγχρονου προβληματισμού, αλλά και με τη συνεχή παρουσία Ελλήνων συγγραφέων όπως ο Ν. Ζακόπουλος και η Μ. Λαμπαδαρίδου.
- Η Έλλη Λαμπέτη πρωταγωνιστεί στο *«Πέπσυ»* της Πιερέρ Μπρινό στο θέατρο Διονύσια.
- Γυρίζεται η ταινία *«Ένας υπότοης για τη Βασούλα»* με την Τζένη Καρέζη, το Φαίδωνα Γεωργίτη και το Διονύση Παπαγιαννόπουλο.
- Η Ελένη Νεγρεπόντη – Ουράνη τιμάται με το Κρατικό Βραβείο για τις ταξιδιωτικές της εντυπώσεις.
- Ρένος Αποστολίδης: Α2.
- Πεθαίνει ο αρχιτέκτονας Δημήτρης Πικιώνης (γ. 1887). Το έργο του στη διαμόρφωση του λόφου του Φιλοπάππου (1954-1957), δίπλα στο βράχο της Ακρόπολης, θεωρείται ως αντιπροσωπευτικό των θέσεων και της φιλοσοφίας του να μεταλαμπαδεύσει το μεσοπολεμικό ποιητικό πνεύμα στη μεταπολεμική εποχή του ορθολογισμού.

15 Ιανουαρίου 1968

Η Χούντα ύστερα από προσωπική παρέμβαση του αμερικανού Προέδρου Λύντον Τζόνσον και κινητοποίηση της διεθνούς επιστημονικής κοινότητας χορηγεί διαβατήριο στον Α. Παπανδρέου ο οποίος αναχωρεί για το Παρίσι. Αργότερα εγκαθίσταται στη Σουηδία.

22 Ιανουαρίου 1968

Ο Μ. Θεοδωράκης καταδικάζεται για περιύβριση αρχής σε φυλάκιση 9.5 μηνών.

18 Φεβρουαρίου 1968

Η 12η Ολομέλεια της Κεντρικής Επιτροπής του ΚΚΕ οδηγεί το κόμμα σε διάσπαση. Επικρατεί η «ηγετική» πτέρυγα υπό τον Κ. Κολιγιάννη και καταδικάζεται με καθαίρεση η «αντιηγετική» πτέρυγα των Παρτσαλίδη, Δημητρίου, Ζωγράφου. Οι καθαιρεθέντες αντιδρούν ανοιχτά και καταλαμβάνουν τον κομματικό ραδιοσταθμό «Φωνή της Αλήθειας» στο Βουκουρέστι εκπέμποντας μια εξαιρετικά βίαιη ανακοίνωση κατά της αντίπαλης πτέρυγας. Το μεγαλύτερο τμήμα των στελεχών του ΠΑΜ συμπορεύεται με τις δυνάμεις που αργότερα θα συγκροτήσουν το ΚΚΕ Εσωτερικού. Τους επόμενους μήνες οι δύο πλευρές αποδίδονται σε ένα αγώνα δρόμου για τον προσεταιρισμό των κομματικών οργανώσεων, τόσο στους χώρους των μεταναστών και των πολιτικών προσφύγων όσο και στους πολιτικούς κρατούμενους στην Ελλάδα.

25 Φεβρουαρίου 1968

Ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος επανεκλέγεται πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

27 Φεβρουαρίου 1968

Ο Α. Παπανδρέου ανακοινώνει από την Στοκχόλμη της Σουηδίας, την ίδρυση του *Πανελληνίου Απελευθερωτικού Κινήματος (ΠΑΚ)*. Εκτός των αντιδικτατορικών στόχων, το κίνημα διακηρύσσει την ανάγκη ριζοσπαστικών πολιτικών και κοινωνικών αλλαγών στη μεταδικτατορική Ελλάδα, αλλαγών προς την κατεύθυνση της δημοκρατίας, του σοσιαλισμού και της απαλλαγής της χώρας από την αμερικανική κηδεμονία.

15 Μαρτίου 1968

Πεθαίνει στη Θεσσαλονίκη ο πρόεδρος της ΕΔΑ Γιάννης Πασαλίδης, που είναι σε κατ' οίκον περιορισμό από το δικτατορικό καθεστώς.

30 Μαρτίου 1968

Ο Γ. Παπαδόπουλος λανσάρει το σύνθημα «*Ελλάς, Ελλήνων, Χριστιανών*» και το συνοδεύει με διαγραφή των αγροτικών χρεών.

9-26 Απριλίου 1968

Συλλαμβάνονται στην Αθήνα και την Κρήτη μέλη του «*Ρήγα Φεραίου*».

29 Απριλίου 1968

Απολύονται 30 λειτουργοί της Δικαιοσύνης με το αιτιολογικό της «*αντεθνικής δράσεως*». Μεταξύ αυτών, ο πρόεδρος του Αρείου Πάγου Στ. Μαυρομιχάλης και ο πρωτοδίκης Χρήστος Σαρτζετάκης.

10 Μαΐου 1968

Υποκύπτει στη Θεσσαλονίκη σε βασανιστήρια στα οποία υποβάλλεται μετά τη σύλληψή του, ο βουλευτής της ΕΔΑ Γιώργος Τσαρουχάς.

20 Μαΐου 1968

Απόρρητο έγγραφο του Διεθνούς Τμήματος του ΚΚΣΕ αναφέρει: «*Η ΚΕ του ΚΚΕ εκφράζει την αντίθεσή της στη χορήγηση προς τον Ζαχαριάδη εγγράφων πολιτικού πρόσφυγα και υποστηρίζει τη θέση για την υπηρεσιακή του μεταφορά στην περιφέρεια Μπαλάσοφ με ελικόπτερο, λόγω της κατάστασης της υγείας του*».

1 Ιουλίου 1968

Τα κράτη μέλη της ΕΟΚ καταργούν τους τελευταίους ενδοκοινοτικούς δασμούς για τα βιομηχανικά προϊόντα και θεσπίζουν το κοινό εξωτερικό δασμολόγιο.

2 Ιουλίου 1968

Ο γιος του Ν. Ζαχαριάδη Π. Αντόνοφ σε επιστολή του προς τον Α. Ν. Κοσίγκιν τον πληροφορεί για την άσχημη κατάσταση της υγείας του πατέρα του και ζητά να του χορηγηθεί καθεστώς πολιτικού πρόσφυγα ή να του επιτραπεί η αναχώρησή του από την ΕΣΣΔ.

8 Ιουλίου 1968

Δικάζονται στο Έκτακτο Στρατοδικείο Αθηνών μέλη της Δημοκρατικής Άμυνας. Καταδικάζονται 8 από τους 21 κατηγορούμενους σε ποινές φυλάκισης από 2 έως 10 χρόνια.

14 Ιουλίου 1968

Πεθαίνει σε ηλικία 61 ετών, ο πρώην πρωθυπουργός και πρόεδρος της Βουλής Ηλίας Τσιριμώκος.

Αύγουστος 1968

Οι στρατιωτικοί παρουσιάζουν το δικό τους σχέδιο Συντάγματος.

Η «αντιηγετική» ομάδα του ΚΚΕ καταγγέλλει ανοιχτά τη σοβιετική επέμβαση στη Τσεχοσλοβακία και την κατάπνιξη της «Άνοιξης της Πράγας» ερχόμενη σε ευθεία αντιπαράθεση με την ΕΣΣΔ, εισπράττοντας κατηγορίες για «αντισοβιετισμό» και «αντικομμουνισμό».

13 Αυγούστου 1968

Συλλαμβάνεται ο Αλέξανδρος Παναγούλης μετά την απόπειρα δολοφονίας εναντίον του Γ. Παπαδόπουλου και υποβάλλεται σε βασανιστήρια για να αποκαλύψει συνενόχους.

7 Σεπτεμβρίου 1968

Ανακοινώνεται η σύλληψη 20 μελών της ομάδας του Παναγούλη «Δημοκρατική Αντίσταση».

15 Σεπτεμβρίου 1968

Το ΚΚΕ αποφασίζει την ίδρυση της Κομμουνιστικής Νεολαίας Ελλάδας (ΚΝΕ).

29 Σεπτεμβρίου 1968

Πραγματοποιείται **δημοψήφισμα για το νέο Σύνταγμα** του Γ. Παπαδόπουλου. Μεταξύ των άλλων το Σύνταγμα προβλέπει μόνο ο πρωθυπουργός να λογοδοτεί στο βασιλιά ο οποίος χάνει την εξουσία του στο στράτευμα. Ο στρατός ασκεί υπερβολικές εξουσίες και οι απεργίες με πολιτικά κίνητρα τίθενται εκτός νόμου.

Το αναμενόμενο αποτέλεσμα είναι 91,87% «Ναι» και 7,7% «Όχι».

Τέλη Οκτωβρίου 1968

Το Έκτακτο Στρατοδικείο Αθηνών καταδικάζει τέσσερα μέλη του ΠΑΜ σε ποινές φυλάκισης από 2 έως 5 χρόνια.

31 Οκτωβρίου 1968

Πεθαίνει ο «Γέρος της Δημοκρατίας» Γ. Παπανδρέου (γ. 1888 στο Καλέντζι Αχαΐας).

3 Νοεμβρίου 1968

Η πάνδημη κηδεία του Γ. Παπανδρέου στην Αθήνα μετατρέπεται σε ογκώδη αντιδικτατορική εκδήλωση.

12 Νοεμβρίου 1968

Καταδικάζονται στη Θεσσαλονίκη από το Έκτακτο Στρατοδικείο 5 μέλη της Δημοκρατικής Άμυνας σε ποινές φυλάκισης από 5,5 έως 16,5 χρόνια.

18 Νοεμβρίου 1968

Ο Αλ. Παναγούλης καταδικάζεται από το Έκτακτο Στρατοδικείο Αθηνών «δισ εις θάνατον». Η ποινή μετατρέπεται σε ισόβια, ύστερα από εκκλήσεις προσωπικοτήτων και οργανώσεων από όλο τον κόσμο. Μαζί του δικάζονται άλλα 10 μέλη της οργάνωσης «Δημοκρατική Αντίσταση» και καταδικάζονται σε ποινές φυλάκισης από 5 χρόνια έως ισόβια.

23 Νοεμβρίου 1968

Πραγματοποιείται μεγάλη δίκη του «Ρήγα Φεραίου» στο Έκτακτο Στρατοδικείο Αθηνών. Καταδικάζονται 13 σε ποινές φυλάκισης από 5 έως 21 χρόνια.

Τέλη Νοεμβρίου 1968

Συλλαμβάνονται στην Αθήνα στελέχη του ΚΚΕ μεταξύ των οποίων το μέλος του πολιτικού γραφείου Γρ. Φαράκος.

20 Δεκεμβρίου 1968

Δικάζονται μέλη της αριστερής οργάνωσης «29 Μάη». Καταδικάζονται 8 σε ποινές φυλάκισης από 4 έως 16 χρόνια.

Τέλη Δεκεμβρίου 1968

Η φιλοβασιλική αντιδικτατορική οργάνωση «Ελεύθεροι Έλληνες» καλεί με προκήρυξή της, τον ελληνικό λαό να ανατρέψει τους επίορκους συνταγματάρχες.

1969

- Εκδηλώνονται δύο αεροπειρατείες σε αεροσκάφη της Ολυμπιακής Αεροπορίας. Η πρώτη στο δρομολόγιο Αθήνα-Ηράκλειο στην οποία ο οπλισμένος επιβάτης αναγκάζει τον κυβερνήτη να προσγειωθεί στο Κάιρο. Η δεύτερη στο δρομολόγιο Αθήνα-Αργίλιο-Ιωάννινα κατά την οποία ο αεροπειρατής διατάζει τον κυβερνήτη να προσγειωθεί στην Αλβανία. Και στις δύο περιπτώσεις πλήρωμα και επιβάτες επιστρέφουν σώοι στη χώρα.
- Αεροπλάνο της Ολυμπιακής Αεροπορίας συντρίβεται στο όρος Πάνειον της Κερατέας κατά τη φάση προσέγγισης στο αεροδρόμιο του Ελληνικού, με αποτέλεσμα να χάσουν τη ζωή τους 90 επιβαίνοντες. Την ώρα του ατυχήματος επικρατούν δυσμενείς καιρικές συνθήκες.
- Αρχίζει να υδροδοτείται η Αθήνα από τον ποταμό Μόρνο.
- Στις 21 Ιουλίου, 4.40π.μ. ώρα Ελλάδας συντελείται ένα γιγάντιο βήμα για την ανθρωπότητα. Ο αμερικανός αστροναύτης Νηλ Άρμστρονγκ γίνεται ο πρώτος άνθρωπος που πατά το πόδι του στη Σελήνη. Το λευκό φάντασμα του αστροναύτη εμφανίζεται στις τηλεοράσεις να κατεβαίνει αργά την μεταλλική σκάλα της σεληνακάτου. Με τρεμάμενη φωνή προφέρει τη φράση: «Ένα μικρό βήμα για τον άνθρωπο, ένα τεράστιο άλμα για την ανθρωπότητα».
- Οι πρώτες γυναίκες αστυφύλακες αναλαμβάνουν υπηρεσία.
- Η *Coca Cola* κυκλοφορεί στην ελληνική αγορά.
- Στο πλαίσιο της «νέας» αρχιτεκτονικής και πολεοδομίας αρχίζει από τα συνεργεία του Δήμου Αθηναίων η κατεδάφιση του ιστορικού *Γιουσουρούμ*, της αγοράς του Μοναστηρακίου.
- Διεξάγεται το πρώτο Φεστιβάλ Ελληνικού Τραγουδιού στη Θεσσαλονίκη.
- Ο Μίμης Πλέσσας γνωρίζει τεράστια επιτυχία με την κυκλοφορία του δίσκου του «*Δρόμος*».
- Ο Διον. Σαββόπουλος γνωρίζει διεθνή επιτυχία με το δίσκο του «*Το περιβόλι του τρελλού*».
- Εκδίδεται το περιοδικό *Σύγχρονος Κινηματογράφος* το οποίο φιλοξενεί όλα τα καινούργια πνευματικά ρεύματα και έναν γόνιμο διάλογο σχετικό με τις σύγχρονες κινηματογραφικές τάσεις δημιουργώντας μια νέα γενιά κινηματογραφικών κριτικών και θεωρητικών.
- Από τις μεγάλες θεατρικές επιτυχίες της χρονιάς είναι «*Ο τρελλός του Λούνα Παρκ*» με πρωταγωνιστή το Θανάση Βέγγο.
- 18 Αθηναίοι συγγραφείς υπογράφουν διαμαρτυρία στην οποία αναφέρουν: «*Οι υπογραφόμενοι 18 Αθηναίοι συγγραφείς της μεταπολεμικής γενιάς συμμεριζόμαστε την αγανάκτηση εκείνων από μας, των οποίων τα ονόματα χρησιμοποιούνται χωρίς τη συγκατάθεσή τους, με την αναγκαστική δημοσίευση κειμένων τους στον Τύπο, για να δημιουργηθεί η εντύπωση μέσα και έξω από την Ελλάδα ότι υπάρχει τάχα ελεύθερη πνευματική ζωή στη χώρα μας*».
- Ο Εμμανουήλ Κριαράς εκδίδει το έργο του «*Λεξικό Μεσιαωνικής Δημώδους Γραμματείας*».

- Αριστοτέλης Νικολαΐδης: *Οι συνυπάρχοντες*.
- Γεννιέται στην Αθήνα το παιδί θαύμα, ο πιανίστας Δημήτρης Σγούρος.
- Γεννιέται στην Αθήνα ο τραγουδιστής Γιάννης Κότσιρας.
- Πεθαίνει ο πεζογράφος Στρατής Μυριβήλης (γ. 1892).

23 Ιανουαρίου 1969

Δικάζονται μέλη του ΠΑΜ. Τέσσερις καταδικάζονται σε φυλάκιση 16 χρόνων, ενώ άλλοι τέσσερις σε μικρότερες ποινές.

Φεβρουάριος 1969

Πραγματοποιείται στη Θεσσαλονίκη μεγάλη δίκη 39 μελών του ΠΑΜ. Τέσσερις καταδικάζονται σε ισόβια.

28 Μαρτίου 1969

Ο νομπελίστας ποιητής Γιώργος Σεφέρης, με δημόσια δήλωσή του, καταδικάζει το δικτατορικό καθεστώς ως αντίθετο προς τα ιδεώδη για τα οποία πολέμησε ο ελληνικός λαός. Τρεις ημέρες αργότερα δημοσιεύεται στην εφημερίδα Ελεύθερος Κόσμος επιστολή του, στην οποία επισημαίνει προφητικά για το καθεστώς της Χούντας: «... η αρχή μπορεί να μοιάζει εύκολη, όμως η τραγωδία περιμένει, αναπότρεπτη, στο τέλος».

15 Μαΐου 1969

Δικάζονται στην Αθήνα μέλη του ΚΚΕ. Ο Γρ. Φαράκος καταδικάζεται σε ισόβια. Άλλοι οκτώ καταδικάζονται σε φυλάκιση από 12 έως 20 χρόνια.

26 Μαΐου 1969

Μέλη της Δημοκρατικής Άμυνας καταδικάζονται από το Έκτακτο Στρατοδικείο Αθηνών σε ποινές φυλάκισης από 5 έως 19 χρόνια.

26 Ιουνίου 1969

Δικάζονται 17 μέλη του ΠΑΜ στη Θεσσαλονίκη. Καταδικάζονται σε ποινές φυλάκισης από 5 χρόνια έως ισόβια.

14 Ιουλίου 1969

Ο καθηγητής Πανεπιστημίου Σάκης Καράγιωργας τραυματίζεται και συλλαμβάνεται στο σπίτι του, όταν εκρήγνυται στα χέρια του βόμβα τη στιγμή που την ετοιμάζει. Συλλαμβάνονται πολλά μέλη της *Δημοκρατικής Άμυνας*. Άλλοι μεταξύ των οποίων ο Κ. Σημίτης, διαφεύγουν στο εξωτερικό.

30 Αυγούστου 1969

Η Χούντα ανακοινώνει τη σύλληψη 50 περίπου μελών της φιλοβασιλικής αντιδικτατορικής οργάνωσης «*Ελεύθεροι Έλληνες*».

30 Σεπτεμβρίου 1969

Λίγες ημέρες πριν από τη σύγκληση του Συμβουλίου Υπουργών της Ευρώπης και τη βέβαιη αποπομπή της Ελλάδας, ο υπουργός εξωτερικών Π. Πιπινέλης, αναγγέλλει τη αποχώρηση της χώρας από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

27 Οκτωβρίου 1969

Πραγματοποιείται η πρώτη απόπειρα δολοφονίας του Μακαρίου στον περίβολο του προεδρικού μεγάρου με εκρηκτικά από την συνωμοτική οργάνωση «*Εθνικόν Μέτωπον*».

3 Νοεμβρίου 1969

Δικάζονται μέλη του «*Ρήγα Φεραίου*». Καταδικάζονται τρεις σε ποινές φυλάκισης από 8 έως 17 χρόνια.

5 Νοεμβρίου 1969

Δικάζονται πέντε μέλη του ΠΑΜ. Δύο καταδικάζονται σε ισόβια.

2 Δεκεμβρίου 1969

Πραγματοποιείται η Σύνοδος Κορυφής της ΕΟΚ στη Χάγη. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίζει να ενισχυθούν οι εξουσίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επί του προϋπολογισμού, να δοθούν στην Κοινότητα ίδιοι πόροι και να αρχίσουν οι απαραίτητες προετοιμασίες για την ίδρυση μιας Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Οι εταίροι

συνηγορούν στην ενίσχυση των οργάνων της Κοινότητας και παίρνουν θετική θέση στο θέμα της διεύρυνσής της. Οι αποφάσεις της συνόδου αποτελούν ένα πολύ σημαντικό βήμα για την εδραίωση, την ενίσχυση και τη διεύρυνση της Κοινότητας.

12 Δεκεμβρίου 1969

Το Συμβούλιο της Ευρώπης με ομόφωνη απόφασή του αποπέμπει την Ελλάδα από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.